

MINDER AFVAL
MEER GRONDSTOFFEN

OP WEG NAAR EEN
CIRCULAIR GRONINGEN

MINDER AFVAL MEER GRONDSTOFFEN OP WEG NAAR EEN CIRKULAIR GRONINGEN

Een keuzenota om in de komende jaren een flinke verhoging van het percentage hergebruik van de Groninger grondstoffen te bereiken door een inzamelingssysteem dat de grootste winst behaalt in de mate van afvalscheiding. Een systeem dat tegelijk kosteneffectief en maatschappelijk verantwoord is (parafrase uit Coalitieakkoord Gezond Groen Gelukkig Groningen).

Groningen, juni 2020

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1. Inleiding

2. Mondiale en landelijke ambities

- 2.1 Europese commissie
- 2.2 Rijksoverheid

3. Visie Toekomst Groninger Grondstoffen

4. Huidig beleid

- 4.1 Huidige beleidsdoelstellingen
- 4.2 Instrumenten
- 4.3 Uitgevoerde maatregelen
- 4.4 Effecten huidig beleid

5. Autonome ontwikkelingen

- 5.1 Ontwikkelingen
- 5.2 Conclusies

6. In gesprek met bewoners

7. Uitbreidings voorzieningen

8. Variant Diftar

- 8.1 Het Diftar principe: berekening van de afvalstoffenheffing
- 8.2 Specifieke Diftar voorzieningen
- 8.3 GFT in relatie tot restafval
- 8.4 Maatregelen voor specifieke groepen
- 8.5 Bijplaatsingen en dumpingen
- 8.6 Diftar in een grote stad
- 8.7 Verwachte scheidingsresultaten
- 8.8 Voor- en nadelen Extra voorzieningen plus Diftar

9. Variant vast tarief

- 9.1 Verwachte scheidingsresultaten en tarieven bij Extra Voorzieningen met vast tarief
- 9.2 Voor- en nadelen variant Extra voorzieningen met vast tarief

10. Een voorbeeld: Indicatieve uitwerking Schildersbuurt

11. Grofvuil

12. Resume varianten

13. Verzoeken van de raad

14. Financiën

15. Communicatie

Samenvatting

Bijlagen

VOORWOORD

Samen werken aan een circulair Groningen

De wereld verandert. We worden steeds vaker geconfronteerd met de veranderingen in het klimaat en de toenemende schaarste aan grondstoffen, zoals olie en gas. Om de wereld prettig en leefbaar te houden, moeten we streven naar een circulaire economie. Ook in Groningen kunnen we daar ons steentje aan bijdragen. Wist u dat 75% van de spullen die wij weggooien als restafval nog geschikt is voor hergebruik?

Eigenlijk zouden we het van nu af aan niet meer moeten hebben over afval, maar over waardevolle grondstoffen. Om ervoor te zorgen dat we het milieu niet onnodig veel belasten en grondstoffen niet verloren gaan in de verbrandingsoven, staan we voor een grote uitdaging: een aanzienlijke vermindering van het restafval in onze gemeente. De 150 kilo restafval die we in Groningen gemiddeld per persoon per jaar weggooien willen we fors terugbrengen. Daarvoor moeten we wel ons afval beter gaan scheiden. Dat is beter voor het milieu, het bespaart de schaars wordende grondstof en is ook nog eens goed voor al onze portemonnees.

Groningen heeft de afgelopen jaren gewerkt aan het omhoog brengen van het scheidingspercentage van huishoudelijk afval. Dit scheidingspercentage is weliswaar in de afgelopen periode met 2% omhoog gegaan naar bijna 60% maar dat is niet voldoende om te voldoen aan de landelijke doelstelling voor 2020: een scheidingspercentage van 75% en 100 kg restafval per inwoner per jaar. We hebben dan ook nog een weg te gaan richting de landelijke doelstelling voor 2025 van 30 kg restafval per inwoner per jaar.

Om de landelijke doelstellingen te bereiken en onze ambitie te behalen zoals we die hebben verwoord in onze coalitieakkoord 2019-2022 zal er wat moeten veranderen ten opzichte van de huidige manier van preventie, inzameling en verwerking van het huishoudelijke afval. Op deze manier gaat afvalscheiding hand in hand met kostenbesparing en een beter milieu.

De gemeente Groningen wil aan de slag. Dit kunnen we niet alleen maar doen we samen met onze inwoners. Ik ben trots op het grote aantal

mensen dat in de afgelopen periode al met ons meedacht over de koers die we moeten gaan varen.

Samen kunnen we werken aan hergebruik en recyclen van meer grondstoffen en geven we afval een tweede leven. Alleen op deze manier kunnen we een grote stap zetten richting een afvalvrij en circulair Groningen!

Glimina Chakor
Wethouder Stadsbeheer & Reiniging

1.

INLEIDING

Groningen heeft zichzelf de ambitie gesteld om in 2025 afvalvrij te zijn. Deze ambitie is bevestigd in het huidige coalitieakkoord. Het samengaan van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer met de gemeente Groningen noodzaakt tot nieuw afvalbeleid en biedt tegelijkertijd mogelijkheden om deze ambitie te verwezenlijken. Nu nog hanteren Groningen, Haren en Ten Boer ieder hun eigen afvalbeleid.

Harmonisatie tot één en hetzelfde afvalbeleid moet per 1 januari 2021 een feit zijn. Op dat moment vervallen de verordeningen van de oude gemeenten. Daarmee vervalt het huidige beleid automatisch.

In januari 2020 besprak de gemeenteraad van Groningen de verkenning ‘Minder afval en meer afvalscheiding in de gemeente Groningen’. In de verkenning werden de mogelijkheden gepresenteerd om tot harmonisering van het afvalbeleid te komen. Enkele reële varianten werden geschatst waarover inwoners waren geraadpleegd. De raad verzocht het college om een nadere uitwerking te maken van twee varianten voor het nieuwe afvalbeleid, te weten extra voorzieningen plus Diftar en extra voorzieningen met een vast tarief. Daarnaast werd door de raad aandacht gevraagd voor de verantwoordelijkheid van producenten, mogelijke maatregelen voor specifieke groepen in de Groninger samenleving en het risico van bijplaatsingen en dumping van afval. Ook werd gevraagd naar de mogelijkheid om metaal door bewoners in te laten zamelen en het scheiden van afval in openbare prullenbakken. In deze notitie treft u de verdere uitwerking van deze varianten aan en gaan we in op de specifieke vragen die door de raad zijn gesteld.

De uitwerking is wederom mede tot stand gekomen op basis van interactie met onze inwoners. De dialoog vond plaats op verschillende manieren. Tijdens straatsessies, via de mailaccount afval@groningen.nl en via gesprekken met specifieke organisaties die groepen inwoners vertegenwoordigen.

In deze nota staan we eerst stil bij de kaders en landelijke ambities van ons afvalbeleid (H2), waarna we in hoofdstuk 3 de Groninger visie op afvalbeleid verwoorden. Na een evaluatie van het Groninger beleid en de effecten daarvan in de afgelopen jaren (H4) gaan we in hoofdstuk 5 eerst in op de autonome ontwikkelingen in de komende jaren. In hoofdstuk 6 beschrijven we het draagvlak in Groningen voor een milieubewust afvalbeleid. In hoofdstuk 7 beschrijven we de optimalisatie van voorzieningen die voor beide varianten van toepassing is. Vervolgens geven we een nadere uitwerking van de bovengenoemde varianten: invoeren Diftar (H8) en werken met een vast tarief naar huishoudengrootte (H9).

In hoofdstuk 10 geven we een indicatieve uitwerking van de extra voorzieningen en de gevolgen voor bewoners van een vast of variabel tarief in de Schildersbuurt. Hoofdstuk 11 beschrijft de mogelijke verbeteringen voor het grof vuil en in hoofdstuk 12 geven we een resumé van de beschreven varianten

Daarna geven we een inhoudelijke uitwerking en reactie op een aantal specifieke vragen van de raad (H13). In hoofdstuk 14 en 15 beschrijven we respectievelijk de financiële aspecten en het communicatieplan op hoofdlijnen

2.

ALGEMEEN KADER EN LANDELIJKE AMBITIES

In deze paragraaf schetsen we kort de achtergronden en landelijke acties en ambities op het gebied van afval- en grondstoffenbeleid. Deze vormen immers de context waarbinnen het lokale afval- en grondstoffenbeleid zijn vorm krijgt en waarbinnen keuzes ten aanzien van maatregelen tegen elkaar afgewogen kunnen worden.

Bij de besprekking van de Verkenning door de raad in januari 2020 is onder andere gewezen op de verantwoordelijkheid die ook producenten hebben ten aanzien van het verminderen van afval en de ontwikkeling van een circulaire economie. Ook dit is een reden om in deze paragraaf stil te staan bij de maatregelen die op Europees en landelijk niveau worden getroffen op het gebied van afval en grondstoffen. Veel beter dan op lokaal niveau, kunnen immers op Europees en landelijk niveau bindende afspraken met producenten worden gemaakt over verminderen van afval en hergebruik van grondstoffen. Hieronder geven we aan op welke wijze daaraan invulling wordt gegeven.

2.1 Europa

Wereldwijd is op alle schaalniveaus in de afgelopen decennia het besef ontstaan dat er drastische veranderingen nodig zijn in de manier waarop we met het gebruik van grondstoffen omgaan. De schaarste van grondstoffen in combinatie met een explosieve groei van het gebruik door een sterk groeiende wereldbevolking maken de oude onbezorgdheid daarover al geruime tijd onhoudbaar. De vraag is dan ook niet ‘of’ maar vooral ‘hoe en hoe snel’ we op wereldschaal een volledig circulaire economie kunnen ontwikkelen. Een economie waarin alle grondstoffen telkens weer worden hergebruikt.

De Europese commissie heeft in dit kader in 2015 het actieplan ‘Maak de cirkel rond’ vastgesteld. Het actieplan bevat nieuwe wetgeving en doelen over preventie en hergebruik, o.a. gericht op

plastic gebruik, het gescheiden inzamelen van Gft, het stimuleren van ecodesign en circulair aanbesteden. De Europese commissie richt veel aandacht op beleid en wetgeving om het gebruik van verpakkingen te verduurzamen en verminderen. Dit is het meest effectieve niveau hiervoor omdat de meeste producenten daarvan multinationals zijn.

Een belangrijk document is de Europese kaderrichtlijn verpakkingen dat lidstaten in staat stelt om producentenverantwoordelijkheid toe te passen voor specifieke afval- en grondstofstromen. Producenten en importeurs zijn verplicht om inzameling en recycling van deze producten te financieren. In Nederland geldt producentenverantwoordelijkheid voor glas, papier, hout, metaal, kunststof, elektrische en elektronische apparaten, batterijen, autobanden en drankpakken.

Daarnaast heeft de EU-strategie met de volgende regels voor kunststoffen in de circulaire economie veel impact op de producenten van verpakkingen.

1. Alle plastic dat dagelijks wordt gebruikt is in 2025 recyclebaar of hergebruikt;
2. Er is een verbod op de meest voorkomende wegwerpplastic producten in 2021;
3. In 2029 wordt 90% van de plastic flessen gescheiden voor hergebruik.

2.2 Rijksoverheid

In Nederland heeft de Rijksoverheid de EU doelen vertaald naar het programma VANG (Van Afval naar Grondstof). Doelstelling is om

in 2020 een afvalscheiding van 75% en een restafvalhoeveelheid van maximaal 100 kilo per inwoner te realiseren. Voor het huishoudelijk afval wordt ingezet op het stimuleren en ondersteunen van gemeentelijke beleidsambities, motiveren van inwoners tot afvalpreventie en afvalscheiding en het sluiten van ketens door een goede samenwerking van ketenpartijen.

Het programma en de doelstellingen zijn gebaseerd op

1. de gedachte dat afval vermijdbaar is en met name ontstaat als gevolg van (verkeerde) keuzes van ontwerpers, van producenten, consumenten, gemeenten, afvalbedrijven etc.;
2. de gedachte dat keuzes veranderd kunnen worden.

Het veranderen van die keuzes is wat het programma tracht te bewerkstelligen. Het uitvoeringsprogramma richt zich op het stimuleren, motiveren en faciliteren van alle partijen in de keten.

Eind 2012 is een Raamovereenkomst verpakkingen afgesloten tussen het Rijk, het verpakkende bedrijfsleven en de VNG. Doel hiervan is om het gebruik van verpakkingen te verduurzamen en verminderen en te bepalen hoe de inzameling en verwerking wordt georganiseerd. De overeenkomst is in 2020 herijkt. Een belangrijk aspect uit de raamovereenkomst is dat wij een vergoeding krijgen voor de kosten verbonden aan de inzameling en verwerking van verpakkingen.

3.

VISIE TOEKOMST GRONINGER GRONDSTOFFEN

In dit hoofdstuk beschrijven we de toekomstvisie van de gemeente Groningen op het gebied van afval en grondstoffen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we een afvalvrije gemeente worden, een gemeente die geen schaarse grondstoffen meer verbrand?

In het coalitieakkoord ‘Gezond, Groen, Gelukkig Groningen’ voor de nieuwe gemeente Groningen staan de ambities van het college voor de komende jaren als volgt verwoord:

‘Nederland streeft naar een afvalloze samenleving. Op dit moment wordt door bron- en nascheiding ongeveer de helft van het afval hergebruikt. In de komende periode willen we het percentage hergebruik flink verhogen door te kiezen voor een kosteneffectief maatschappelijk verantwoord inzamelingssysteem dat de grootste winst behaalt in de mate van afvalscheiding. We kijken daarbij onder andere naar DIFTAR en naar systemen met verbeterde nascheiding. In verband met de harmonisering in het kader van de herindeling zullen we binnen twee jaar een besluit nemen. We betrekken hierbij het hele afvalinzamelingssysteem, waaronder het ophalen van grofvuil en de tarivering.’

Hiermee is tevens een afwegingskader geformuleerd voor het Groninger afval- en grondstoffenbeleid in de komende jaren.

Bij het omzetten van afval in grondstoffen is nog volop ruimte voor verbetering. We zitten nu voor huishoudelijk restafval op een gemiddelde van 146 kilo per inwoner. (Groningen oud 150 kilo, Haren 104 kilo, Ten Boer 148 kilo). Maar er is nog aanzienlijke winst te halen. Nog steeds komen veel potentieel herbruikbare grondstoffen in het restafval terecht. Dit extra potentieel vertegenwoordigt een bedrag van ruim € 5

miljoen per jaar aan onnodige verwerkingskosten voor restafval. Als we erin slagen om dit potentieel te realiseren door afvalvrij te worden, besparen we niet alleen onnodige kosten voor inwoners, maar zetten we ook een grote stap op weg naar onze ambitie van afvalvrije en circulaire gemeente.

Wij willen namelijk een gemeente zijn waarin zo weinig mogelijk huishoudelijk afval ontstaat en waarin het afval dat wel vrijkomt, op de meest hoogwaardige wijze weer wordt hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten. In onze eerdere plannen noemden we 2025 als het jaar waarin we afvalvrij willen zijn. Op basis van de laatste berekeningen en inzichten lijkt dat tijdpad te ambitieus. Door alle beschikbare instrumenten de komende jaren consequent en optimaal in te zetten, streven we naar het best haalbare tempo in het realiseren van onze ambities op weg naar een afvalvrij Groningen. We willen ons nu richten op 2030 en sluiten daarmee aan bij de doelen die we hebben verwoord in de Routekaart Circulaire Economie en die in februari door het college aan de raad zijn aangeboden.

Mede door de financiële voordelen van minder restafval en extra hergebruik willen we er voor zorgen dat de afvalkosten in onze gemeente, naast indexering, niet stijgen en zo mogelijk zelfs lager worden in de toekomst. We blijven focussen op technieken waarmee het scheiden

van afval wordt bevorderd en we maken het onze inwoners daarbij zo gemakkelijk mogelijk. We gaan door met onze bewustwordings-campagnes om bewoners te motiveren en houden rekening met de verscheidenheid aan bevolkings- en leeftijdsgroepen die Groningen rijk is. Wij maken gebruik van aanbestedingen en inkoopbeleid om hergebruik te stimuleren en dit kan leiden tot het bevorderen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. We denken dat juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt van deze werkgelegenheid kunnen profiteren om een betekenisvolle rol in de samenleving te spelen. Gemeenschappen die geïnspireerd worden door afvalvrij blijken hechter te zijn: samen koken, stadstuinen ontwikkelen en afval composteren; ook rond kringloopwinkels en Repair-cafés ontstaan hechte groepen. We hopen deze vormen van sociale cohesie in Groningen verder te kunnen bevorderen.

4.

HUIDIG BELEID

In dit hoofdstuk staan we stil bij het gevoerde beleid in de afgelopen jaren: Wat waren onze doelstellingen, wat hebben we daarvoor gedaan en wat hebben we bereikt?

Ook gaan we in op de vraag welke autonome ontwikkelingen we verwachten in de komende tijd.

4.1 Huidige beleidsdoelstellingen

Het huidige beleid voor afvalinzameling en -verwerking is verwoord in het Afvalbeheerplan 2016-2020 (voormalige gem. Groningen) en in de beleidsnotitie Minder afval, meer grondstoffen 2016-2020 (voormalige gem. Ten Boer). In de voormalige gemeente Haren viel het afvalbeleid onder het programma Volksgezondheid en Milieu.

Doelen

Voor de periode 2016 – 2020 waren de belangrijkste doelen om zo weinig mogelijk restafval en zo veel mogelijk hergebruik te laten ontstaan, tegen gelijke of lagere inzamelkosten:

Onderwerp	Doel
Beoogde hvh restafval per inwoner in 2020	Groningen 150 kg Ten Boer 100 kg Haren 100 kg (Rijksoverheid 100 kg)
Beoogd scheidingspercentage in 2020	Groningen: 65% Ten Boer: 75% Haren: 75% (Rijksoverheid 75%)

4.2 Instrumenten

Voor de realisatie van onze doelen gebruiken we een aantal beproefde instrumenten om het percentage scheiding te laten stijgen en het volume afval te laten dalen.

1. Bewoners *motiveren* met gerichte communicatiecampagnes om bewuster aankoopgedrag te hebben en afval beter te scheiden;
2. Bewoners *faciliteren* om hun afval makkelijk te scheiden met goede voorzieningen en een betrouwbare dienstverlening;

3. *Nascheidingstechnieken* inzetten voor de afvalstromen waarvoor scheiding aan de bron lastig is of waarvoor nascheiding (kosten) efficiënter is;
4. Bewoners *financieel belonen* voor goed scheiden.

In Groningen en Ten Boer wordt tot nu toe gebruik gemaakt van de eerste drie instrumenten, in Haren wordt daarnaast ook het vierde al vele jaren ingezet.

4.3 Uitgevoerde maatregelen

Om onze doelen te realiseren hebben we in de afgelopen jaren (tot en met 2020) een palet aan maatregelen uitgevoerd die aansluiten op bovenstaande instrumenten en die zijn gericht op:

1. Verhogen van het voorzieningen niveau;
2. Bewustwording en preventie
3. Participatie en wijkgerichte aanpak
4. Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

In bijlage 1 geven we een uitgebreide beschrijving van de uitgevoerde maatregelen.

4.4 Effecten beleid 2016-2019

In onderstaande tabel geven we weer in welke mate de getroffen maatregelen hebben geleid tot realisatie van de gestelde doelen. Met name de hoeveelheid restafval is verminderd. Bronscheiding is ondanks de verhoging van het voorzieningen niveau maar beperkt toegenomen.

Potentieel aan grondstoffen in restafval

Door de samenstelling van het restafval regelmatig te onderzoeken wordt het duidelijk hoeveel bruikbare grondstoffen in het restafval nog verbrand worden. En dus welke potentiële winst er zowel milieutechnisch als financieel nog is te halen door een betere scheiding.

Gemiddeld 38% van het restafval in laagbouwwijken en 20% in hoogbouwwijken bestaat uit Gft. Na Gft is kunststof met 18,3% de grootste fractie in het restafval. Dit wordt in de scheidingsfabriek uit het restafval gehaald. 16% van het restafval bestaat uit papier. Het aandeel glas en textiel is gezamenlijk circa 10% van het restafval. 4,5% van het restafval bestaat uit luiers. Meer dan de helft van dit restafval kan dus nog bij de bron worden gescheiden.

Scheidingsresultaten 2016-2019

Onderwerp	Doel 2020	Realisatie 2019	Verschil met 2015
Restafval per inwoner	Groningen 150 kg Ten Boer 100 kg Haren 100 kg	150 kg 148 kg 104 kg	- 28 kg - 21 kg
	Groningen nieuw	146 kg	
Scheiding 2020	Groningen 65% Ten Boer 75% Haren 75%	58% 68% 70%	+1% +2,5%
	Groningen nieuw (gemiddeld)	59%	
Aandeel bronscheiding	Groningen Ten Boer Haren	41% 57% 59%	+1% +3%
	Groningen nieuw	43%	
Waardering voorzieningen	Groningen 7,5 Ten Boer 7,5 Haren	6,6 (2018) 7,2 (2018)	+ 0,2 n.g.

4.4 Conclusies

Samenvattend concluderen we dat de maatregelen in de afgelopen jaren in de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer in geringe mate hebben geleid tot een toename van hergebruik en tevredenheid over voorzieningen. Deze doelstellingen ten aanzien van het afvalbeleid zijn daarmee niet gerealiseerd. De doelstelling ten aanzien van de afname van de hoeveelheid restafval per inwoner is wel grotendeels gerealiseerd.

5.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN

Voor een goede vergelijking tussen verschillende varianten in het afval- en grondstoffenbeleid, beschrijven we hier eerst welke autonome ontwikkelingen zich los van die varianten zullen voordoen.

5.1 Ontwikkelingen

Voor een goede vergelijking van de effecten van verschillende varianten in het toekomstige afvalbeleid, is het van belang om eerst in beeld te brengen welke ontwikkelingen zich los van de keus voor extra voorzieningen met een vast tarief of extra voorzieningen plus Diftar zullen voordoen. Het gaat dan met name om een aantal financiële veranderingen en ontwikkelingen bij afvalverwerkers in de nascheiding.

Verwachte ontwikkelingen financiën¹
Vanaf 2015 is in de voormalige gemeente Groningen de afvalstoffenheffing lager gehouden dan de werkelijke kosten. In de jaren daarvoor was een forse financiële voorziening ontstaan en met dekking uit deze voorziening kon meerdere jaren een lager tarief worden gehanteerd. In 2020 konden tarieven niet worden geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen in afwachting van de herindeling-harmonisatie. Gevolg hiervan is dat in 2020 nog eens circa 2,4 miljoen uit de voorziening moet worden gedekt. Eind 2020 is de voorziening

leeg waardoor de tarieven – na harmonisatie – omhoog moeten om weer een kostendekkende afvalstoffenheffing te krijgen. Los van de te kiezen variant in het Groninger afvalbeleid leiden autonome ontwikkelingen in 2021 bij elkaar tot een stijging van 13,7% (3,6 miljoen euro) aan uit het tarief te dekken lasten. Op pag. 20 is in een grafiek verbeeld wat dit betekent voor de tariefontwikkeling in de verschillende delen van de gemeente.

Verwachte ontwikkelingen nascheiding

We hebben een fijnmazig systeem ingericht om te zorgen dat de afvalstromen in Groningen zo goed mogelijk worden gescheiden voor hergebruik. Daarbij beoordelen we in de eerste plaats welke afvalstromen überhaupt in een nascheidingsfabriek uit het afval kunnen worden gehaald. Daarnaast wegen we mee welke kwaliteit de grondstoffen hebben die door nascheiding uit het afval worden gehaald en voor welk hergebruik ze dan geschikt zijn.

Op dit moment kunnen oud papier, glas, textiel en afgedankte elektrische en elektronische apparaten alleen via bronscheiding worden ingezameld. Voor klein gevvaarlijk afval is broninzameling wettelijk verplicht. Een aantal stromen worden nu nagescheiden. Het betreft plastic, drankenkartons, metaal en organisch materiaal. Afvalverwerkers zetten de komende jaren verder in op ontwikkelingen in de nascheiding van met name verpakkingen en wegwerpluiers en onderzoeken de mogelijkheden om papier na te scheiden.

Het nagescheiden papier zal echter van een zodanige kwaliteit zijn dat het alleen kan worden vergist (een eenmalige laagwaardige vorm van hergebruik). Op dit moment is er geen zicht op ontwikkelingen – behoudens de hierboven genoemde – die het mogelijk gaan maken dat er meer grondstoffen voor hoogwaardig hergebruik uit het afval nagescheiden kunnen worden. Op grond hiervan houden we voor ontwikkelingen in de nascheiding rekening met een jaarlijkse toename van respectievelijk 2.250 ton verpakkingen en 1.600 ton luiers per jaar. Daarnaast leidt de verbetering van nagescheiden steenachtig materiaal en GFT tot een scheidings-toename van 350 ton. Over de komende vijf jaar verwachten we hierdoor een toename van het scheidingsresultaat met 4,5%. Het totale scheidingspercentage komt daarmee uit op 63,5%.

Per eind 2021 eindigt het contract met Attero, de huidige afvalverwerker van de gemeente Groningen. Op dit moment vinden verkenningen plaats met Omrin, een publieke partij voor verwerking van het Groninger afval in de jaren daarna. Op grond van de huidige stand van zaken daarin (mei 2020) verwachten we dat dit kan leiden tot een kostenverlaging van circa 1, miljoen euro. Besluitvorming hierover wordt op zijn vroegst in het najaar van 2020 verwacht en de mogelijke kostenverlaging zal op beide varianten hetzelfde effect hebben. Om die redenen hebben we dit gegeven nog niet meegenomen in de berekeningen van deze keuzenotitie.

¹ Voor 2021 is door de raad een bezuinigingsopgave vastgesteld van structureel 532 duizend euro in de dienstverlening rondom afvalinzameling. Gezien het feit dat we juist in dat jaar een geharmoniseerd en geactualiseerd afvalbeleid invoeren verwachten we dat deze bezuinigingsopgave in 2021 nog niet binnen dit beleidsveld kan worden gerealiseerd. In de berekeningen en presentaties van jaarlatten en indicatieve tarieven afvalstoffenheffing in deze nota zijn we er daarom van uitgegaan dat deze bezuiniging na 2021 ten laste van de afvalinzameling wordt gerealiseerd. Begin september hebben we duidelijkheid of we in 2021 wel of niet kunnen bezuinigen. In de tarievennota begroting 2021 wordt het definitieve tarief afval voor 2021 opgenomen.

Harmonisatie

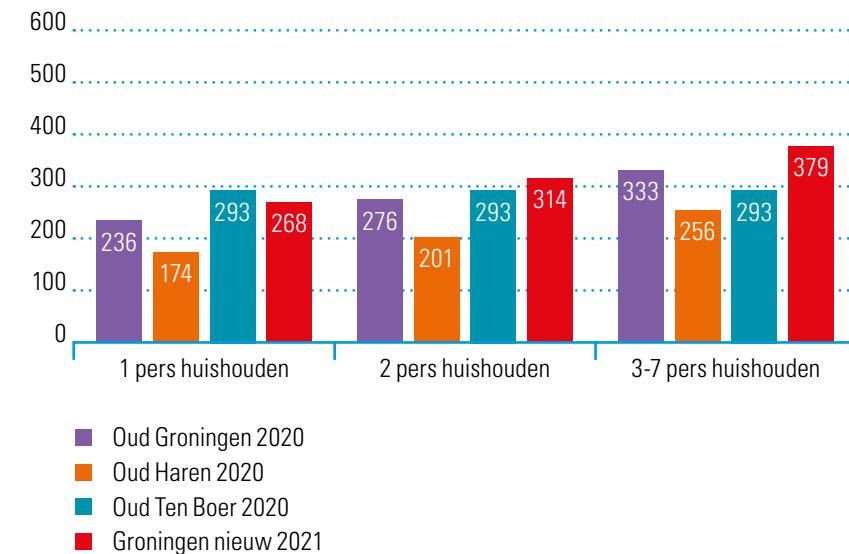
Voor de harmonisatie zal er met ingang van 2021 in de verschillende delen van de gemeente een eenduidige methode moeten worden gehanteerd voor het toerekenen van de afvalstoffenheffing. Voor het berekenen van de tariefconsequenties van autonome ontwikkelingen zijn we uitgegaan van de methode die daarvoor in de voormalige gemeente Groningen wordt toegepast. Daarbij worden alle afvalkosten van de nieuwe gemeente na rato van de huishoudengrootte evenredig verdeeld over alle huishoudens. In de grafiek hieronder wordt duidelijk wat dit betekent voor de ontwikkeling van tarieven van de meest voorkomende huishoudens in de verschillende delen van de gemeente. Met name de inwoners van Haren krijgen hierdoor te maken met een sterke stijging van de afvalstoffenheffing. Dit wordt veroorzaakt doordat in de voormalige gemeente Haren op een aantal punten minder kosten werden gemaakt voor het afval. In de eerste plaats waren de verwerkingskosten in Haren lager door de lagere hoeveelheid restafval per inwoner, als gevolg van het hanteren van Diftar. Daarnaast werden in de voormalige gemeente Groningen meer kosten gemaakt voor kwijtschelding voor minima (25 euro per aansluiting), gratis brengen grofvuil (15 euro), handhaving (6 euro) en milieustewards plus milieustraten (2,5 euro) en schoonmaak (38 euro).

Een onderwerp waar – ook in het kader de harmonisatie – veel vragen over leven, is de scheidingssystematiek van PMD (plastic, metalen en drankenverpakkingen). In Haren was het mogelijk om dit bij de bron te scheiden en het zelf naar de gemeentewerf/wijkpost te brengen. In de voormalige gemeenten Groningen, Ten Boer en ook Haren werd deze grondstoffenstroom al vele jaren uit het restafval nagescheiden in de verwerkingsfabriek. De methode van nascheiden levert een beter scheidingsresultaat op en is bovendien goedkoper voor een grootstedelijke gemeente. Per saldo leidt dit dus tot minder afvalkosten met een navenant lagere afvalstoffenheffing dan wanneer voor

bronscheiding wordt gekozen. Om die reden kiezen we ook in de nieuwe gemeente voor het nascheiden van deze grondstofstroom. Lokale afwijking van deze keus binnen een gemeente (bijvoorbeeld in Haren) kan alleen op objectieve gronden. Het feit dat in Haren tot nu toe bronscheiding mogelijk was, is daarvoor niet voldoende.

Bovendien is het op basis van afspraken² die gemaakt zijn tussen overheid en verpakkingsproducenten, straks niet meer toegestaan om zowel bron- als nascheiding te faciliteren binnen dezelfde gemeente.

Ontwikkeling tarieven 2020-2021 per deelgemeente als gevolg van autonome ontwikkelingen (meest voorkomende huishoudens)

² Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020 - 2029

Bij elkaar leiden autonome ontwikkelingen tot de volgende ontwikkeling van tarieven.

5.2 Conclusies

Als gevolg van een aantal autonome ontwikkelingen nemen de kosten die uit de afvalstoffenheffing moeten worden gedekt, komend jaar toe met 3,6 miljoen euro. Het tarief stijgt daardoor gemiddeld met circa 13,7%. Voor de inwoners van Haren stijgen de tarieven het meest, omdat er in de voormalige gemeente Haren minder kosten uit de afvalstoffenheffing werden gedekt. Innovaties in de nascheiding zullen de komende jaren leiden tot een verhoging van de scheidingsresultaten met circa 4,5% naar een totaal van 63,5%. De hoeveelheid restafval per inwoner daalt hierdoor naar 130 kilo.

6.

IN GESPREK MET BEWONERS

Medio 2019 heeft een bewonersenquête plaatsgevonden en in februari 2020 zijn inwoners ook geraadpleegd.

Bewonersenquête 2019

In de bewonersenquête is deelnemers gevraagd naar hun mening over het toekomstige afvalbeleid. De enquête is door 7335 respondenten ingevuld. In de enquête werden vragen gesteld o.a. over wat onze inwoners belangrijk vinden bij afval en wat ze nodig hebben om afval beter te scheiden. Ook werd hun mening gevraagd over mogelijke toekomstvarianten.

Hieruit komt naar voren dat de meeste bewoners scheiden nuttig vinden en goed voor het milieu. Ook meent twee derde van de respondenten dat afval scheiden vanzelfsprekend is in hun sociale omgeving. De meeste deelnemers zeggen zelf geen moeite te hebben met scheiden (70,9%). Er is wel nog een duidelijke behoefte aan meer informatie en meer voorzieningen. Zo blijkt dat meer papier- en glascontainers veel deelnemers (86%) motiveert om afval beter te scheiden. Ook financieel voordeel is voor de meeste bewoners (81%) een belangrijke motivatie om afval beter te scheiden.

De meeste respondenten geven de voorkeur aan voortzetting van de huidige systematiek voor berekening van de afvalstoffenheffing ook al zeggen ze hun afval beter te scheiden bij een financieel voordeel. Deze ambivalentie laat zich wellicht verklaren door zorgen over vervuiling en tariefhoogte. In Groningen en Ten Boer verwacht een ruime meerderheid (81%) dat vervuiling toeneemt bij Diftar. Ongeveer de helft van de inwoners van Groningen en Ten Boer vindt het daarnaast vervelend dat de hoogte van het tarief niet vaststaat. We weten ook van andere Diftar

Resultaten enquête (7335 respondenten)

	Percentage
Geen moeite met afval scheiden	71%
Meer voorzieningen motiveert	86%
Financieel voordeel motiveert	81%
Inwoners Groningen en Ten Boer die meer vervuiling bij Diftar verwacht	81%
Inwoners Groningen en Ten Boer die het vervelend vinden dat hoogte tarief niet vaststaat	52%

gemeentes dat bewoners van te voren zorgen hebben over het bedrag en de kans op vervuiling. Het beeld uit deze peiling past bij de ervaringen in het land: in vrijwel alle gevallen is de zorg over gevolgen onder bewoners groot bij een systeemwijziging in het afvalbeleid. Dat geldt voor de invoering van Diftar, maar ook voor andere systeemwijzigingen. Gemeenten die desondanks voor Diftar hebben gekozen, blijken daar in de praktijk tevreden over te zijn en draaien dit later niet terug. Vermindering van het afval en lagere kosten wegen dan zwaarder dan de nadelen zoals bijvoorbeeld vrees voor een (tijdelijke) toename van bijplaatsingen.

In de bestuursovereenkomst is afgesproken dat de voormalige gemeente Haren binnen de nieuwe

gemeente Diftar zal behouden. Hiermee zijn verwachtingen gewekt bij de inwoners van deze voormalige gemeente. Uit de gehouden enquête blijkt dat de meeste inwoners van Haren graag Diftar willen behouden. Het afschaffen van Diftar zal daar leiden tot lagere scheidingspercentages en meer restafval. Bovendien zal het relatief lage afvaltarief in Haren na harmonisatie hoger worden en kan dit zonder Diftar niet meer door bewoners worden beïnvloed.

Uit het onderzoek van Trip advocaten is echter gebleken dat het wettelijk niet is toegestaan om binnen de voormalige gemeente Haren een ander systeem van afvalstoffenheffing te hanteren dan in de rest van de gemeente. Vanuit het gelijkheidsbeginsel is dit zeer kwetsbaar: een

huishouden zou immers alleen op basis van locatie met een andere vorm van afvalstoffenheffing te maken krijgen. Op grond hiervan kan de gemeenteraad bij een integrale afweging inzake de harmonisatie van het afvalbeleid voor de hele gemeente, besluiten om op dit punt af te wijken van de bestuursovereenkomst.

Raadpleging 2020

In februari 2020 is additionele informatie bij inwoners opgehaald. Hiervoor zijn mensen op acht momenten op (drukbezochte) plekken in de stad en omliggende dorpen geënquêteerd over wat zij nodig hebben om te komen tot minder afval en betere scheiding van grondstoffen.

In totaal lieten bijna 250 bewoners zich enquêteren, evenredig verdeeld over alle wijken en dorpen van Groningen.

Van alle geënquêteerden geeft 48% aan in de huidige situatie geen wensen te hebben voor extra informatie, faciliteiten en maatregelen. Van de bewoners die wel wensen hebben geeft 24% aan behoefte te hebben aan extra informatie, 88% aan extra faciliteiten en 8% aan extra maatregelen. Bij de variant extra voorzieningen met vast tarief geeft 62% van de geënquêteerden aan geen behoefte te hebben aan aanvullende informatievoorziening, faciliteiten en maatregelen. Van de bewoners die wel wensen hebben geeft 46% aan behoefte te hebben aan extra informatie, 66% aan extra faciliteiten en 10% aan extra maatregelen. Bij extra voorzieningen plus Diftar geeft 38% aan geen behoefte te hebben aan aanvullende informatievoorziening, faciliteiten en maatregelen. Van de bewoners die wel wensen hebben geeft

Onderwerp	Percentage			Vast tarief
	Huidige situatie	Diftar		
Geen wensen aan info, faciliteiten, maatregelen	48	38		62
Van bewoners die wel wensen hebben, heeft men behoefte aan ...	24	34		46
	88	62		66
	8	16		10

34% aan behoefte te hebben aan extra informatie, 62% aan extra faciliteiten en 16% aan extra maatregelen.

Veel inwoners geven aan plastic, blik en drankpakken te willen scheiden. De meeste inwoners die deze wens uiten zijn niet bekend met het feit dat deze al worden nagescheiden. Inwoners met ondergrondse containers noemen de behoefte om Gft te scheiden. Het algemene beeld dat hieruit ontstaat is dat bewoners bij iedere vorm van afvalbeleid – net als in de huidige situatie - vooral behoeft te hebben aan voldoende faciliteiten en in iets mindere mate aan informatie.

Er zijn rond de 250 mails gestuurd naar afval@groningen.nl. Een groot deel van de mailers geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de huidige situatie. Dit geldt voor inwoners uit zowel Haren, Groningen als Ten Boer. Wel komen er veel

opmerkingen over faciliteiten. Plastic wordt hierbij het vaakst genoemd (46 keer). Hiernaast worden vooral het gratis ophalen van grofvuil (13 keer) en extra Gft-voorzieningen (14 keer) genoemd. Over de variant extra voorzieningen met vast tarief komen relatief weinig opmerkingen. 33 inwoners geeft aan voorstander te zijn van deze variant, 7 inwoners zijn tegen.

67 inwoners geven aan tegenstander te zijn van Diftar, 10 inwoners spreken zich positief uit vóór Diftar. 59 inwoners geven aan bang te zijn voor meer dumpingen en/of bijplaatsingen, 15 zeggen bang te zijn voor hogere kosten en 13 zijn bang voor stankoverlast of ongedierte omdat men afval langer opspaart. 15 inwoners benoemen dat er een oplossing moet komen voor stille krachten die zwerfvuil opruimen. 13 inwoners vinden dat er bij Diftar rekening gehouden moet worden met specifieke doelgroepen, zoals minima, ouderen en chronisch zieken.

250 mails met opmerkingen en suggesties

Faciliteiten voor plastic	46
Gratis halen grofvuil	13
Extra GFT voorzieningen	14
Voorstanders vast tarief	33
Tegenstanders vast tarief	7
Voorstanders Diftar	10
Tegenstanders Diftar	67
Zorg over bijplaatsingen bij Diftar	59
Zorg over hogere kosten bij Diftar	15
Zorg over stank bij Diftar	13
Oplossing voor stille krachten bij Diftar	15
Rekening houden met spec groepen bij Diftar	13

De wensen van inwoners die horen tot specifieke groepen benoemen we in hoofdstuk 7.3.

7. UITBREIDING VOORZIENINGEN

In beide varianten (Diftar en vast tarief) wordt voorzien in extra voorzieningen om de infrastructuur voor het scheiden van grondstoffen uit afval verder te optimaliseren.

We vinden dat iedereen in staat moet zijn om grondstoffen in het afval te scheiden en we willen het zo gemakkelijk mogelijk maken voor onze bewoners om dat te doen. De afgelopen jaren hebben we daarom al stevig ingezet op het uitbreiden van de aanwezige voorzieningen in de voormalige gemeente Groningen. We willen dat nog verder uitbreiden en in Haren en Ten Boer willen we een vergelijkbaar niveau aan voorzieningen realiseren. Hieronder gaan we nader in op voorzieningen waar het dan om gaat. Stedenbouwkundigen worden altijd betrokken bij de ruimtelijke inpasbaarheid van nieuwe containers om de beïnvloeding van de straatbeeld te bewaken.

Ondergrondse containers voor glas, papier en textiel

In Nederland worden geen normen gehanteerd om te bepalen hoe ver een inwoner moet gaan om grondstoffen uit afval te kunnen scheiden. In plaats daarvan worden voorzieningen geplaatst op centrale locaties in wijken en buurten bij winkelcentra of bij uitvals wegen, die druk bezocht en goed bereikbaar zijn. Het gratis gescheiden afgeven van glas, papier en textiel kan zo worden gecombineerd met andere zaken, zoals de dagelijkse boodschappen. Dat geldt ook voor Groningen. Om een goede dekking van deze voorzieningen te realiseren is nog een uitbreiding mogelijk van 105 containers, verspreid over 35 locaties. Het gaat daarbij om 10 locaties in Haren, 5 locaties in Ten Boer en de resterende 20 locaties in Groningen (oud). Naast deze uitbreiding voorzien we grotere nieuwbouwcomplexen standaard van papier- en glascontainers en zorgen

we waar nodig voor aanpassingen bij bestaande voorzieningen om een goede bereikbaarheid voor alle bewoners te kunnen garanderen.

Met deze uitbreiding is een investering van circa 570 duizend euro gemoeid.

Minicontainers voor papier

Om het gescheiden aanleveren van papier verder te stimuleren, hebben we de afgelopen jaren extra minicontainers uitgezet die huis aan huis worden ingezameld, meestal door verenigingen. In de gebieden waar dat nog niet het geval is, bijvoorbeeld in Haren, willen we deze mogelijkheid ook bieden. Het gaat dan in totaal om een uitbreiding met ruim 10.000 stuks.

Investeringskosten van deze uitbreiding bedragen 340 duizend euro.

Rolcontainers

Op een aantal plekken in de gemeente (137 in de voormalige gemeente Groningen, 84 in Haren) staan rolcontainers (grote verrijdbare verzamelcontainers) voor restafval. Lediging van deze containers is erg arbeidsintensief en is fysiek zwaar werk. Vervanging door ondergrondse containers kan door een efficiëntere inzameling al in enkele jaren worden terug verdiend en leidt tot minder arbo-klachten. In een aantal gevallen zal dit ertoe leiden dat bewoners iets meer inspanning moeten doen om hun restafval af te geven. De geraamde kosten van vervanging op 250 locaties bedragen 975 duizend euro.

GFT voorzieningen

We willen mensen in hoogbouwwijken die gemotiveerd zijn om hun GFT te scheiden graag tegemoet komen, zodat ook zij daarmee kunnen bijdragen aan een betere afvalscheiding. Daarom gaan we door met de ingezette lijn. Op verzoek kunnen inwoners een minicontainer krijgen mits men deze op eigen terrein plaatst en voor lediging naar een bestaande GFT inzamelroute brengt. Als men geen ruimte heeft op eigen terrein of te ver van een bestaande GFT inzamelroute afwoont, onderzoeken we bij verzoeken met voldoende draagvlak de mogelijkheid voor een GFT verzamelcontainer in de openbare ruimte en een nieuwe inzamelroute. We houden er rekening mee dat voortzetting van deze lijn de komende jaren kan leiden tot de plaatsing van 50 extra GFT-verzamelcontainers in de openbare ruimte bij bovenwoningen. Totale investeringskosten hiervan bedragen 137,5 duizend euro.

8.

VARIANT DIFTAR

Bij deze variant wordt de hoogte van de afvalstoffenheffing voor een deel bepaald door de hoeveelheid restafval en GFT die wordt aangeboden. Op die manier ontstaat een extra (financiële) stimulans voor inwoners om de grondstoffen in hun afval goed te scheiden en de hoeveelheid restafval te verminderen.

8.1 Het Diftar principe: berekening van de afvalstoffenheffing.

Alle kosten verbonden aan de afvalinzameling en –verwerking worden volledig gedekt uit de afvalstoffenheffing. Bij Diftar bestaat het tarief gedeeltelijk uit een vast bedrag en gedeeltelijk uit een variabel bedrag dat afhankelijk is van het individuele afvalaanbod. Een gemeente is vrij in het bepalen van de verhouding tussen het vaste en het variabele deel van het tarief. Een landelijk gebruikelijke verhouding waarmee goede milieuresultaten worden bereikt, is een vast deel van ca 60% en een variabel tariefdeel van 40%.

Deze verhouding heeft als voordeel dat er een flinke stimulans ontstaat voor het scheiden van afval en het minimaliseren van de hoeveelheid restafval. Voor bewoners van Groningen en Ten Boer geeft de overgang van een vast tarief naar Diftar in het begin meer onzekerheid over het tarief naarmate het variabele deel daarvan groter is. Bovendien neemt bij een groter variabel deel van het tarief het risico van bijplaatsingen in de eerste periode na invoering van Diftar toe. Door het afval naast de container te plaatsen kan een bewoner dan immers kosten vermijden. Daarnaast leidt een groter variabel tariefdeel tot een groter risico van onvoldoende dekking van de vaste kosten. Een risico dat met de huidige stand van de financiële voorziening in Groningen niet kan worden opgevangen.

Bij de invoering van Diftar kan in het eerste jaar worden gekozen voor een kleiner variabel

deel van het tarief (ingroeiemodel). Hiermee kunnen eventuele neveneffecten van Diftar worden opgevangen en kan de overgang naar Diftar in het overgrote deel van de gemeente worden versoepeld. Op deze manier kan op een laagdrempelige en beheersbare manier Diftar worden geïntroduceerd:

- de financiële risico's voor de gemeente worden veel kleiner omdat variabele inkomsten in balans zijn met variabele (verwerkings)kosten;
- er ontstaat voor bewoners minder onzekerheid over de hoogte van de afvalstoffenheffing;
- het risico van bijplaatsingen wordt kleiner;
- er ontstaat een geleidelijke overgang naar Diftar waardoor een soepeler gewenning mogelijk is;
- aan de hand van de ervaringen in het eerste jaar kan op een gecontroleerde manier worden overgegaan op een groter variabel deel waardoor een grotere scheidingstimulans ontstaat.

Hier staat tegenover dat de financiële stimulans tot scheiden ook kleiner is. Inwoners die goed scheiden en weinig afval aanbieden worden minder 'beloond' dan bij een hoger variabel deel. Voor de inwoners van Haren is deze vorm van Diftar een stap achteruit ten opzichte van de huidige vorm.

Afhankelijk van de opgedane ervaringen kan daarna worden gekozen voor een groter variabel tariefdeel om te komen tot hogere scheidingspercentages. De Diftartarieven inclusief de verhouding tussen het vaste en variabele deel worden in de tarievennota ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Diftar op frequentie

Het variabele deel van de individuele afvalstoffenheffing kan op verschillende manieren worden bepaald en deze manieren worden ook allemaal toegepast bij verschillende gemeentes. Voor Groningen kiezen we voor Diftar op basis van frequentie van het aanbieden van afval. Deze vorm is weinig storingsgevoelig, vergt minder investeringen en kan sneller worden geïmplementeerd dan bijvoorbeeld Diftar op basis van gewicht. Inwoners worden hiermee gestimuleerd hun afval beter te scheiden waardoor minder vaak restafval hoeft te worden aangeboden: minder vaak de minicontainer aan de straat zetten of minder vaak een vuilniszak in de ondergrondse container gooien.

Diftar en afrekenen

Voor het innen van de afvalstoffenheffing bij Diftar kan in grote lijnen uit twee methodes worden gekozen. Er kan worden gewerkt met een voorschottarief – zoals bij de energierekening gebeurt – op basis van het verwachte afvalaanbod per huishouden. Het werkelijke aanbod wordt dan verrekend in de afvalstoffenheffing van het volgende jaar. Omdat het voorschotdeel niet samen met de overige woonlasten mag worden gefactureerd, zijn aan deze methode jaarlijks 240 duizend euro aan extra inningskosten verbonden. Bij de tweede methode wordt in het eerste Diftar-jaar alleen het vaste tariefdeel in rekening gebracht. In het tweede jaar wordt vervolgens naast het vaste tariefdeel van het tweede jaar, het variabele deel van het eerste jaar in rekening gebracht. De extra inningskosten bedragen in dit geval 100 duizend euro per jaar. Daarnaast moeten

de uitgestelde variabele inkomsten van het eerste jaar eenmalig worden voorgefinancierd. Met de huidige rente zijn de kosten daarvan echter zo laag dat dit niet opweegt tegen de structurele hogere inningskosten van de eerste methode.

Privacy en Diftar

Bij Diftar wordt gebruik gemaakt van persoonsgegevens om te bepalen hoeveel afval huishoudens aanbieden. Voor iedere verwerking van persoonsgegevens – en dus ook voor gegevens over afval – geldt dat aan de basisbeginselen van de privacyregelgeving dient te worden voldaan. Uitgangspunt is dat persoonsgegevens rechtmatig, behoorlijk en transparant worden verwerkt. We hebben al jaren ervaring met de privacy aspecten van Diftar doordat we de afvalinzameling organiseren voor Diftar gemeenten. Van deze ervaring maken we uiteraard gebruik bij uitrol in de hele gemeente. Dat maakt onder andere dat bij een keuze voor Diftar helder met inwoners zal worden gecommuniceerd over welke gegevens noodzakelijk zijn voor de berekening van de afvalstoffenheffing en hoe ze worden gebruikt.

Mogelijke invoeringsdatum Diftar

De invoering van een systeem als Diftar vraagt een zorgvuldige aanpak. Bij de keus voor Diftar zullen de daarvoor noodzakelijke voorzieningen in het laatste kwartaal van 2021 gereed komen. Daarom adviseren wij om in dat geval in 2021 nog met een vast tarief – conform de systematiek van de voormalige gemeente Groningen – te werken. Invoering van Diftar vindt dan plaats per 1 januari 2022. Het jaar 2021 kan dan worden gebruikt

als implementatiejaar om alle voorzieningen te plaatsen en inwoners voor te bereiden op het nieuwe systeem.

Om goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten hier wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

8.2 Specifieke Diftar voorzieningen

De invoering van Diftar vergt een aantal specifieke voorzieningen om een juiste toerekening van kosten naar alle bewonersgroepen in Groningen mogelijk te maken. In deze paragraaf lichten we toe welke aanvullende voorzieningen voor Diftar nodig zijn.

Rolcontainers

De vervanging van 250 rolcontainers maken een efficiency verbetering mogelijk en zijn daarom beschreven bij de optimalisering van voorzieningen (par. 7.1). Het is daarnaast echter ook nodig bij de invoering van Diftar. De huidige containers hebben namelijk geen inworpromptrommel waarmee de frequentie van het individuele afvalaanbod kan worden geregistreerd. Bij de keus voor Diftar zal het vervangen van deze containers versneld (voor 1 januari 2022) plaatsvinden.

Kleine trommels voor ouderen

Zoals verderop in deze notitie onder de paragraaf specifieke doelgroepen beschreven, houden we er rekening mee dat er onder sommige ouderen behoefte zal zijn om gebruik te maken van een

kleinere trommel op de ondergrondse container. De investeringskosten van deze aanvulling ramen we op 300 duizend euro.

Voertuigen

Bij het legen van een minicontainer kan de lediging via een chip in de container worden geregistreerd door het inzamelvoertuig. De meeste inzamelvoertuigen waren hiervoor al eerder uitgerust om een goede registratie en beheer van de uitgezette containers mogelijk te maken. Bij drie voertuigen is nog een aanpassing nodig om registratie van lediging mogelijk te maken. De investeringskosten hiervan bedragen 90 duizend euro.

Overige

Daarnaast houden we bij de invoering van Diftar rekening met een aanvullende investering in 50

extra GFT voorzieningen (137.500 euro) omdat daar bij Diftar waarschijnlijk meer behoefté aan zal zijn. Voor ICT aanpassingen bij Diftar is een investering nodig van 50 duizend euro.

Realisatie van deze voor Diftar noodzakelijke voorzieningen, vergt na besluitvorming door de raad nog een periode van 12 tot 15 maanden. Hierbij houden we onder andere rekening met een zorgvuldige locatiekeus voor de voorzieningen in overleg met bewoners en stedenbouwkundigen. Gevolg hiervan is dat Diftar niet kan worden ingevoerd voor 1 januari 2022 en dat voor de harmonisatie van de afvalstoffenheffing in 2021 gebruik gemaakt moet worden van een vast tarief.

8.3 GFT in relatie tot restafval

Huidige situatie tarivering GFT

Op dit moment gelden voor de doorberekening (tarivering) van de kosten voor inzamelen en verwerken van gescheiden ingezameld GFT de volgende regels in de gemeente Groningen:

- In Groningen oud zijn de GFT kosten onderdeel van de totale kosten die op basis van huishoudengrootte worden doorberekend aan bewoners. Dit betekent dat iedereen naar rato van de gezinsgrootte meebetaalt aan het gescheiden ingezameld GFT, onafhankelijk van de hoeveelheid GFT die ze aanbieden;
- In Ten Boer wordt een tarief betaald afhankelijk van de grootte van de gebruikte GFT minicontainer;
- In Haren geldt voor het gescheiden ingezameld GFT hetzelfde tarief per kilo als voor restafval.

De verwerkingskosten van gescheiden ingezameld GFT zijn lager dan de kosten voor restafval.

Wanneer dit verschil wordt vertaald naar een evenredig lager variabel tariefdeel voor GFT ontstaat een extra stimulans om GFT bij de bron te scheiden. Dit past bij onze ambities omdat brongescheiden GFT hoogwaardiger hergebruikt wordt dan wanneer het nagescheiden wordt uit het restafval.

Bij Diftar met een variabel tariefdeel voor GFT verschuiven de kosten meer naar de bewoners die daadwerkelijk GFT aanbieden (veelal woningen met tuinen). Ten opzichte van de huidige situatie betalen hoogbouwbewoners in Groningen oud daar dan minder aan mee dan nu het geval is. Mensen met een tuin zullen iets meer gaan betalen dan mensen zonder tuin.

Bij een beperkt tariefverschil tussen restafval en GFT wordt voorkomen dat de neiging ontstaat om restafval in de GFT container te gooien.

Wanneer zou worden gekozen voor een 0-tarief voor GFT ontstaat het risico van vervuiling (restafval dat in de 'gratis' GFT container wordt gegooaid). Bovendien betalen bewoners met weinig GFT afval (hoogbouw) – via het vastrecht – dan evenveel mee aan de GFT kosten als bewoners met veel GFT afval (woningen met tuinen).

Een 100% tarief voor GFT geeft geen stimulans tot scheiden en past daarom slecht bij de ambities voor een hoogwaardig hergebruik. Op basis van deze overwegingen willen we bij invoering van Diftar een tarief voor GFT hanteren dat 70% is van het tarief voor restafval.

8.4 Maatregelen voor Specifieke groepen

Voor een eventuele invoering van Diftar is door de raad bij de besprekking van de Verkenning in januari 2020 speciale aandacht gevraagd voor specifieke groepen: hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen kan profiteren van de voordelen van Diftar en dat er geen groepen bewoners ontzettend worden benadeeld bij de invoering van Diftar. Alle Groningers moeten goede mogelijkheden hebben om hun afval te scheiden. Inwoners die minder mogelijkheden hebben worden op de volgende wijze gekenmerkt;

- De mate van mobiliteit in verhouding tot de afstand tot de beschikbare voorzieningen en de beschikking over hulp daarbij is beperkt.
- Het volume afval dat noodzakelijk wordt aangeboden is ver boven het gemiddelde vanwege een chronische ziekte of handicap.

Er zijn een aantal groepen die op basis van deze criteria speciale aandacht verdienen. Uit gesprekken is duidelijk geworden dat niet alle inwoners die binnen deze groepen vallen hulp behoeven. Een groot aantal ouderen en inwoners met een handicap geeft bijvoorbeeld aan dat ze goed in staat zijn om hun afval te scheiden en dat ze onafhankelijk daarvan willen zijn.

We hebben verkend op welke wijze we groepen kunnen faciliteren en ondersteunen bij het scheiden van afval. Tijdens de straatsessies hebben we ons onder andere specifiek gericht op gesprekken met inwoners die tot deze groepen behoren. Daar zijn de locaties waar de

straatsessies plaatsvonden mede op geselecteerd. Daarnaast hebben we met organisaties gesproken die specifieke groepen vertegenwoordigen. Meerdere partijen hebben aangegeven hulp te willen bieden mochten inwoners niet zelf in staat zijn om hun afval te scheiden. WIJ Groningen wil daarbij een centrale rol spelen als inwoners geen beroep op hun eigen netwerk kunnen doen. Zij denken aan een maatwerkaanpak waarbij bijvoorbeeld per appartementencomplex in gesprek wordt gegaan om vrijwilligers te enthousiasmeren. Aanvullend daarop zou deze hulp voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken kunnen worden ondergebracht in het takenpakket voor basisbanen. Inwoners met een handicap of chronische ziekte geven aan vooral zelfredzaam en onafhankelijk hierin te willen zijn. Voorzieningen moeten goed toegankelijk zijn en men wil geen extra administratieve lasten voor een eventuele compensatie. Humanitas geeft aan dat hun vrijwilligers focussen op andere zaken en Woningbouwcorporaties hebben onvoldoende capaciteit om te kunnen helpen. Buurtconciërges zien mogelijkheden om te ondersteunen en daarnaast kan dergelijke hulp wellicht worden ondergebracht in het takenpakket van de basisbaan. We hebben ook uitgebreid gesproken met 'Groningen adviseert' en 'de Cliëntenraad', deze hebben aangegeven dat ze de raad zelfstandig willen adviseren.

Gehandicapten en chronisch zieken

Aantallen en specifieke aspecten

Sommige gehandicapten en chronisch zieken hebben als gevolg van hun ziekte meer afval dan

gemiddeld. Zij mogen vanwege hun situatie nu gratis een extra grijze container gebruiken. Op dit moment maken 29 inwoners daarvan gebruik. Een aantal inwoners hebben een beperkte mobiliteit. Rond de 1270 inwoners maken gebruik van een rolstoel of scootmobiel. Deze inwoners geven aan dat ze in staat willen zijn om zelfstandig of met hulp bij de afvalcontainers te kunnen komen. Daarom moeten containers voor afval en grondstoffen goed bereikbaar zijn. Drempels, stoepen of bijplaatsingen moeten niet belemmerd zijn.

Andere gemeentes

Sommige vergelijkbare gemeenten met Diftar geven bewoners met een medische indicatie een vrijstelling voor een gedeelte van de afvalstoffenheffing.

Inzet Groningen

We zorgen dat inwoners met een medische indicatie gratis een extra grijze minicontainer kunnen gebruiken zoals nu ook al het geval is. Sommige inwoners vinden het bezwaarlijk om een bewijs van medische indicatie te tonen. Daarom willen we de huidige lijn doorzetten waarbij een korte verklaring van de huisarts of een kopie van een bon van de apotheek al voldoende is. Bewoners in hoogbouwwijken zullen een gedeeltelijke tegemoetkoming in hun afvalstoffenheffing krijgen overeenkomend met de kosten van 1 extra minicontainer. Mochten inwoners alsnog niet bij de inleverpunten kunnen komen, dan corrigeren we deze situatie door het wegnemen van obstakels of het maken van opritten/hellingbaantjes.

Veel bewoners met een handicap beschikken nu over hulp bij het wegbrengen van hun afval. WIJ Groningen geeft aan dat ze tot nu toe geen signalen ontvangt van inwoners die hulp nodig hebben. Mochten inwoners toch onvoldoende hulp hebben, dan kunnen zij zich melden bij WIJ Groningen. Afhankelijk van de wijk of dorp wordt dan gezocht naar maatwerkoplossingen. Aanvullend daarop zou deze hulp kunnen worden ondergebracht in het takenpakket voor basisbanen.

Ouderen

Aantallen en specifieke aspecten

Ongeveer 12.700 inwoners zijn 70 jaar of ouder, 8.260 daarvan zijn 80 jaar of ouder. Een groot deel van deze inwoners woont zelfstandig, hulpbehoefende ouderen wonen vaak in een verzorgingshuis. Ongeveer 40% van deze inwoners maken gebruik van een ondergrondse container. Tijdens gesprekken met ouderen hebben ze aangegeven behoefte te hebben aan extra faciliteiten, vooral voor plastic. Daarnaast stellen ze voor dat papier, textiel en glasbakken dichtbij wooncomplexen met veel ouderen staan. Een derde van alle ouderen zegt behoefte te hebben aan meer handhaving als Diftar wordt ingevoerd. Daarnaast is door bewoners geopperd dat sommige ouderen, vanwege fysieke beperkingen, halfvolle afvalzakken wegbrengen en dus vaker afval aanbieden.

Andere gemeentes

Andere vergelijkbare gemeenten met Diftar hebben geen specifieke maatregelen gericht op ouderen.

Inzet Groningen

Bij invoering van Diftar willen we, op verzoek en op voorwaarde van instemming door de bewonersvereniging, bij ouderencomplexen naast de normale trommel ook een kleine trommel op ondergrondse containers plaatsen. Bewoners die via hun pas toegang hebben tot zo'n kleinere trommel betalen dan een navenant lager tarief per tik. Er staan papier, textiel en glasbakken dicht bij de meeste ouderencomplexen. Waar dat nog niet het geval is plaatsen we nieuwe bakken. Ouderen die minder vitaal worden krijgen vaak hulp van een betrokken buur, familielid of van hulp in het huishouden bij het aanbieden van afval. Inwoners die onvoldoende mogelijkheid hebben om hun afval te scheiden, kunnen zich melden bij WIJ Groningen. Mochten ouderen een handicap of chronisch ziekte hebben, dan

zullen we hen faciliteren op de wijze die al eerder is beschreven. Aanvullend daarop zou deze hulp kunnen worden ondergebracht in het takenpakket voor basisbanen.

Studenten

Aantallen en specifieke aspecten

Er wonen ongeveer 34.000 studenten in Groningen. Een aanzienlijk deel daarvan woont op kamers. Het overgrote deel van de studenten is hoogbouwbewoner. Uit de gesprekken blijkt dat 50% van de studenten behoeft heeft aan extra informatie over hoe ze afval moeten scheiden. 50% heeft ook behoeft aan meer papier en glasbakken, extra afvalpassen en het gratis ophalen van grofvuil.

Andere gemeentes

Twee vergelijkbare studentensteden, Nijmegen en Maastricht, hebben langjarig ervaring met Diftar. Ze zorgen voor extra inzamelbakken dicht bij studentenflats maar bieden verder geen speciale regelingen voor studenten.

Inzet Groningen

In de afgelopen jaren zijn veel extra papier- en glascontainers vlak bij studentenflats geplaatst. Er is ook veel focus geweest op extra informatie, zoals infographics, aanwezigheid op studentenbijeenkomsten en flyers die uitgedeeld zijn bij aankomst in Groningen. Daar gaan we mee door.

Veel studenten zijn kamerhuurders. De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan de

eigenaar van het pand en die verwerkt deze kosten – net als bijvoorbeeld de energiekosten – in de huurprijs voor de kamer. Bij Diftar zal de hoogte van de afvalstoffenheffing deels worden gerelateerd aan de hoeveelheid afval die de kamerhuurders aanbieden. We gaan er van uit dat kamerhuurders onderlinge afspraken over de verrekening van de variabele kosten met de verhuurder maken zoals dat nu al gebeurt voor bijvoorbeeld energie- en waterverbruik. Mogelijk biedt de afvalapp die we ontwikkelen hier straks ondersteunende informatie voor. Op deze manier kan Diftar ook voor deze groep een stimulans zijn om grondstoffen uit het afval te scheiden en te besparen op de kosten. Dit ligt echter buiten de directe invloedssfeer van de gemeente.

Door de grotere doorstroomsnelheid ontstaat bij studenten vaker dan gemiddeld grofvuil. Omdat veel studenten niet over een auto beschikken, is er behoeft aan alternatieve mogelijkheden om grof vuil naar het afvalbrengstation te brengen. We faciliteren dit nu al door het beschikbaar stellen van bakfietsen. We willen de pilots continueren waarbij – in overleg met studenten en beheerders van studentenhuisvesting – tijdelijke brengstations worden ingericht naast studentenconcentraties op momenten dat veel studenten verhuizen. Tenslotte is er in studentenhuizen vaak behoeft aan extra passen voor de ondergrondse container, daar kunnen we binnen redelijke grenzen in voorzien.

Hoogbouwbewoners

Aantallen en specifieke aspecten

55% van de hoogbouwhuishoudens is een 1 persoonshuishouden. 25% is een 2 persoons-huishouden.

34% van ondervraagde hoogbouw bewoners geeft aan behoefte te hebben aan extra informatie over afvalscheiding (wat mag waar). 66% heeft behoefte aan extra faciliteiten zoals glas- en papierbakken, GFT-faciliteiten en het gratis op laten halen van grof vuil.

Andere gemeentes

Andere vergelijkbare gemeentes hebben geen specifieke maatregelen gericht op hoogbouw bewoners.

Inzet Groningen

Met de extra voorzieningen die de afgelopen jaren zijn – , en in de komende jaren nog worden geplaatst, hebben hoogbouw- en laagbouw bewoners in grote lijn vergelijkbare mogelijkheden om hun waardevolle grondstoffen in het afval te scheiden. Bovendien zijn 80% van alle hoogbouwhuishoudens klein waardoor er maar beperkt afval vrijkomt. Papier, textiel en kleine elektrische apparaten worden bovendien iedere maand gratis aan huis opgehaald. GFT is de enige grondstof waarvoor in hoogbouwwijken geen algehele gescheiden inzameling op een kostenefficiënte manier aan de orde is. Dat betekent dat mensen in hoogbouw het weinige GFT dat bij hun vrijkomt, bij het restafval kunnen doen. De extra kosten daarvan voor deze inwoners zijn minimaal als gevolg van de geringe

hoeveelheid en het beperkte verschil met het tarief voor gescheiden GFT. In paragraaf 7.1 beschrijven we hoe we hoogbouw bewoners faciliteren wanneer men toch graag GFT gescheiden wil aanbieden. We zullen doorgaan met het plaatsen van extra voorzieningen en zullen daarnaast tijdelijke milieustraten blijven organiseren zodat bewoners gemakkelijk van hun grofvuil af kunnen. Daarnaast zullen we met gebruik van verschillende media blijven communiceren over afvalscheiding, zie hoofdstuk 11.

Gezinnen met kinderen in de luiers

Aantallen en specifieke aspecten

Er zijn ongeveer 3800 gezinnen met een of meer kinderen in de luiers. Het gemiddelde gezin gebruikt een ondergrondse container 1,8 keer per week. Gezinnen met kinderen in de luiers doen dat gemiddeld 2,7 keer per week.

Andere gemeentes

Andere vergelijkbare gemeentes met Diftar hebben geen specifieke maatregelen gericht op gezinnen met kinderen in de luierleeftijd.

Inzet Groningen

Een deel van deze gezinnen met kinderen in de luiers valt onder de kwijtscheldingsregeling. Op dit moment wordt in de afvalbranche hard gewerkt aan de ontwikkeling van hergebruik en nascheiding van luiers, maar het zal vermoedelijk nog wel een paar jaar duren voordat dit tot concrete resultaten leidt. Zodra het zover is, ligt het vanuit kostenefficiency voor de hand om te kiezen voor nacheiding van het luierafval. Hierdoor zullen gezinnen met kinderen in de luiers ook dan vaker restafval aan blijven bieden en dus bij Diftar op een hogere afvalstoffenheffing uitkomen. Wel zijn er inmiddels moderne wasbare luiers op de markt die 2 keer minder belastend zijn voor het milieu en op de lange termijn ook een derde goedkoper in aanschaf dan wegwerpluiers. We zien een toename van gezinnen die hier gebruik van maken. Vanuit de gemeente willen we hier geen aanvullende inzet op plegen.

Minima

Aantallen en specifieke aspecten

Ongeveer 8500 huishoudens komt in aanmerking voor een gedeeltelijke kwijtschelding. Ongeveer 5500 huishoudens komt in aanmerking voor volledige kwijtschelding.

Bij deze groepen bewoners gaat het niet om een onvermijdelijk grotere hoeveelheid afval of beperkingen in het kunnen scheiden van grondstoffen uit hun afval. De vraag die zich hier voordoet, betreft vooral de manier waarop Diftar kan worden ingezet om ook deze inwoners te stimuleren hun bijdrage te leveren in het scheiden van grondstoffen en het beperken van de hoeveelheid afval. Hieronder gaan we in op de wijze waarop we minima met kwijtschelding hierbij willen betrekken.

Andere gemeentes

De meeste gemeenten hebben specifiek beleid voor minima op het gebied van de afvalstoffenheffing.

Inzet Groningen

We willen huishoudens met gedeeltelijke kwijtschelding 57% kwijt schelen van het tarief bij een afvalaanbod dat gelijk is aan het gemiddelde van hun huishoudentype. In de praktijk betekent dit dat men een groot deel van het vastrecht krijgt kwijtgescholden. Men betaalt dan nog het overgebleven deel van het vastrecht plus het volledige variabele deel. Een lager aanbod door betere scheiding kan ook bij deze groep leiden tot een lagere heffing dan nu het geval is.

Dat blijft in grote lijnen hetzelfde bij invoer van Diftar. Minima met volledige kwijtschelding houden die kwijtschelding. Maar we bouwen wel een grens in: als het afvalaanbod substantieel boven het gemiddelde uitkomt (meer dan 110%), zal wel voor de extra afval moeten worden betaald. Doordat men voor bovenmatig afval moet betalen, ontstaat ook voor deze inwoners een financiële stimulans om de hoeveelheid restafval te beperken en een bijdrage te leveren aan het scheiden en hergebruiken van grondstoffen. Bovendien wordt hiermee voorkomen dat andere inwoners mee gaan liften op de kwijtschelding van minima.

8.5 Bijplaatsingen en dumpingen

Bij de besprekking door de raad in januari 2020 van de Verkenning is zorg uitgesproken over een mogelijke toename van bijplaatsingen en dumpingen van afval bij een eventuele invoering van Diftar. Tegenover de milieuwinst van Diftar zou dan immers een lagere kwaliteit van de lokale leefomgeving kunnen ontstaan. Verzocht is om daar bij de uitwerking van de varianten aandacht aan te besteden. In deze paragraaf gaan we daar nader op in.

Huidige situatie en aanpak

Bijplaatsingen en afvaldumping naast afval-containers ontstaan vooral door (ongewenst) gedrag van individuele bewoners, weinig sociale cohesie in wijken, onverzorgde containerlocaties en volle of defecte containers. Ze komen vooral voor in ondergrondse containerwijken, wijken

met grote studentenpopulaties en wijken waarin inwoners vaak verhuizen en zich niet verbonden voelen met hun wijk.

We zijn nu enige tijd gericht bezig met de aanpak van bijplaatsingen. In onze aanpak richten we ons op de hierboven genoemde oorzaken en we volgen de landelijke richtlijnen die in de praktijk – oa in een aantal grotere steden – hun effectiviteit hebben bewezen. Op dit moment richt de aanpak zich op de oude wijken en de Binnenstad, waar de meeste bijplaatsingen voorkomen.

Deze aanpak bestaat uit:

- Monitoring van bijplaatsingen en dumping om de aanpak steeds verder aan te scherpen per locatie. Hieruit blijkt onder andere dat 85% van de bijplaatsingen ontstaat bij ondergrondse containers die niet in storing zijn en niet vol zijn.
- Zorgen voor schone en goed onderhouden containerlocaties waarbij bijplaatsingen snel worden verwijderd en goed functionerende containers op tijd worden geleegd.
- Stimuleren van gewenst gedrag door gerichte communicatiecampagnes en het betrekken van wijkorganisaties bij de aanpak van bijplaatsingen.
- Participatievormen waarbij bewoners ondergrondse containerlocaties verzorgen, volle containers melden en bijplaatsingen in de container plaatsen met een speciaal pasje.

De effectiviteit van deze aanpak meten we via specifieke monitoring van bijplaatsingen en dumpingen. De intensieve monitoring in het afgelopen jaar lijkt erop te wijzen dat de aanpak daadwerkelijk effect sorteert: het aantal gemelde

bijplaatsingen van zakken is 30% lager en er zijn 20% minder locaties waar grofvuil bij de ondergrondse containers wordt aangetroffen.

Naast de uitrol van bovenstaande aanpak in wijken met veel bijplaatsingen, is handhaving en toezicht onmisbaar om het gedrag van bewoners te beïnvloeden. We passen daarin een combinatie toe van preventieve en repressieve handhaving. Preventieve handhaving door op verschillende wijzen en met behulp van diverse media voorlichting te geven over het juiste gedrag. Middels communicatie geven we gericht informatie over regels voor het afval, de nadelige effecten van bijplaatsingen en de hoogte van boetes die daarvoor gelden.

De repressieve handhaving bestaat op dit moment uit een zichtbare inzet van handhavers. Deze inzet richt zich op aanspreken, waarschuwen

en beboeten van bewoners die zich niet aan de regels houden. Daarnaast onderzoeken de handhavers bijgeplaatste zakken op adreswikkels om overtreders op te sporen.

Naast bijplaatsingen ontstaat ook zwerfvuil doordat er o.a. afval bij de containers wordt geplaatst. We houden ons al jaren bezig met een stadsbrede aanpak voor zwerfvuil en gedumpt afval, genoemd

'Groningen schoon dankzij mij'. De komende jaren richten we ons op het voorkomen van zwerfvuil en gedumpt afval in probleemgebieden, bij winkelcentra en stations en op snoeproutes. Dat doen we door middel van communicatie en gedragsbeïnvloeding en het initiëren en faciliteren van opruimacties, samen met winkeliers, sportverenigingen, scholen en vrijwilligers en met behulp van extra handhavingscapaciteit.

Op dit moment zijn er meer dan 600 stille krachten in de wijken, inwoners die zelf zwerfvuil opruimen. Bij invoering van Diftar kunnen deze inwoners het zwerfvuil gratis blijven weggooien.

Ontwikkelingen bij de invoering van Diftar

Invoering van Diftar zal in de praktijk tijdelijk leiden tot meer bijplaatsingen en dumping van afval. Sommige bewoners zullen misschien kosten

willen vermijden door hun afvalzak naast in plaats van in de ondergrondse container plaatsen. Uit ervaringen bij andere Diftar gemeenten blijkt dat deze toename van bijplaatsingen vooral ontstaat in het eerste periode na invoering en dat deze door gewenning en een gerichte aanpak en handhaving in de jaren daarna weer afvlakt.

Naast de verdere uitrol van de huidige aanpak van bijplaatsingen zien we een aantal mogelijkheden om de toename van bijplaatsingen en vervuiling bij Diftar te beperken en beheersen.

Zo kan bijvoorbeeld de grootte van het variabele deel van het Diftar van invloed zijn op de bijplaatsingen. Gemeentes kunnen de verhouding van het vaste en variabele tariefdeel bij Diftar ieder jaar zelf bepalen en dit bijvoorbeeld in de loop van de jaren opbouwen. Als een kleiner deel van het tarief wordt beïnvloed door de hoeveelheid afval die een bewoner aanbiedt, dan is het financiële argument om een afvalzak bij te plaatsen ook navenant kleiner.

Daarnaast breiden we het aantal milieustraten uit, waardoor het nog eenvoudiger wordt om grof vuil aan te bieden.

Ten slotte zal in de eerste jaren de handhaving op bijplaatsingen en dumping worden versterkt. Op dit moment worden structureel 8 handhavers bekostigd uit de afvalstoffenheffing. In de eerste jaren na invoering van Diftar gaan we uit van een uitbreiding met 3 handhavers waardoor in totaal 11 handhavers beschikbaar zijn voor het thema afval. Inzet van deze groep handhavers zal de komende jaren vooral gefocust zijn op het bijplaatsen en

dumpen van afval in de wijken waar zich dat vooral voordoet.

8.6 Diftar in een grote stad

De helft van alle Nederlandse gemeenten hanteert een vorm van tarief differentiatie. Grootstedelijke gemeenten zijn het minst geneigd tot deze keuze. Verschillende factoren spelen daarbij een rol. In steden is er vaak sprake van minder sociale cohesie en sociale controle. Dat maakt dat er meer zorg is over bijplaatsingen, het dumpen van afval in de omgeving of in papier-, glas- of textielbakken. Dit leidt tot extra kosten, waardoor het financiële voordeel van Diftar kleiner wordt. Daarnaast is er in compacte binnensteden minder ruimte voor afvalvoorzieningen, waardoor inwoners daar meer moeite moeten doen om hun afval te scheiden. Ook hebben mensen daar minder ruimte in en om het huis om afval te scheiden. Ondergrondse containers bieden hier een oplossing voor, maar het scheiden van afval kost inwoners tijd.

Ook communicatie vormt een barrière voor stedelijke gemeenten om Diftar in te voeren. De inwoners van grote steden zijn vaak heterogeen in termen van woonsituatie en nationaliteit. Het beleid aan alle huishoudens duidelijk maken vraagt in dat geval om verschillende vormen van communicatie. Verschillende groepen inwoners kunnen anders reageren op hetzelfde beleid.

¹ Hierbij is uitgegaan van een Diftar tariefverhouding in 2025 van 60% vast tarief en 40% variabel tarief

² In de huidige situatie is de hoeveelheid restafval die wordt verbrand 33,8 miljoen kilo

Toch zijn er ook een aantal grotere steden in Nederland die op grond van de milieuvoordelen in het verleden Diftar hebben ingevoerd. Voorbeelden daarvan die het meest met Groningen te vergelijken zijn, zijn Nijmegen (178.000 inwoners), Enschede (160.000 inwoners), Maastricht (122.000 inwoners) en Arnhem (161.000 inwoners). De hierboven beschreven aanpak van bijplaatsingen en een gerichte inzet op communicatie werkt daar naar tevredenheid. De extra inspanning die van inwoners wordt gevraagd voor het scheiden van afval heeft daar minder zwaar gewogen dan de verwachte milieuvoordelen van Diftar. Amsterdam overweegt om een pilot Diftar te organiseren. In Utrecht is Diftar niet aan de orde als gevolg van de zorg om bijplaatsingen.

Diftar is een instrument dat ook in het buitenland wordt toegepast. Er zijn voorbeelden van steden (bijvoorbeeld Milaan) met een veel grotere populatie dan die van Groningen met oude compacte wijken met veel hoogbouw die door gebruik te maken van tarief differentiatie hoge scheidingsresultaten realiseren.

8.7 Verwachte scheidingsresultaten en tarieven bij Diftar

In Nederland maakt de helft van de gemeenten gebruik van Diftar voor de doorberekening van afvalkosten. Ervaringen van deze gemeenten laten zien dat de prijsstimulans van Diftar in alle gevallen leidt tot meer scheiding van grondstoffen en een verlaging van de hoeveelheid restafval. Gezien de omvang van onze gemeente en het

aandeel hoogbouw zijn we terughoudend geweest in onze prognoses van Diftar effecten voor de ontwikkeling van scheidingsresultaten en restafvalhoeveelheden. In onderstaande tabel de resultaten die we – op basis van deze terughoudende prognoses – kunnen verwachten als wordt gekozen voor extra voorzieningen plus de invoering van Diftar. Het scheidingspercentage komt bij deze variant¹ uit op 74%, een toename van ruim 12 miljoen kilo gescheiden grondstoffen. De hoeveelheid restafval neemt af met 13,3 miljoen kilo grondstoffen² die dan niet meer wordt verbrand. Hiermee komt de ambitie om afvalvrij te worden dichter bij.

Effect op de afvalkosten

Diftar leidt op basis van ervaringscijfers tot de beste scheidingsresultaten van grondstoffen en de grootste afname van de hoeveelheid restafval. Hierdoor treden een aantal effecten op waardoor de afvalkosten al na enkele jaren lager worden dan bij andere varianten:

- Over het verbranden van afval wordt belasting geheven. Door de afname van de hoeveelheid restafval bij Diftar daalt deze post met circa 200 duizend euro per jaar.
- De verwerkingskosten (transport, verbranden) van het restafval worden lager. Bovendien krijgen we voor diverse gescheiden deelstromen een vergoeding. Het voordeel op deze posten loopt bij Diftar op tot bijna 1,4 miljoen euro per jaar.
- Ook de inzamelkosten worden lager. Doordat wel dezelfde routes moeten worden gereden en ook de extra gescheiden grondstoffen moeten worden ingezameld, is dit effect beperkt.

Tariefindicaties Diftar

Bij Diftar bestaat de afvalstoffenheffing deels uit een vast tarief³ en deels uit een variabel tarief afhankelijk van hoe vaak men restafval en GFT aanbiedt.

Het gemiddelde tarief dat bewoners bij Diftar gaan betalen voor de afvalstoffenheffing zal net als bij een vast tarief moeten leiden tot een 100% kostendekking. De totale afvalkosten in 2021 zijn bij de invoering van Diftar circa 1,3 % (400 duizend euro) hoger dan wanneer alleen autonome ontwikkelingen plaatsvinden. Het gemiddelde Diftartarief voor bijvoorbeeld een 2 persoons huishouden is dan gelijk aan het tarief bij autonome ontwikkelingen. In 2025 zal het Diftartarief gemiddeld 17 euro lager zijn dan bij autonome ontwikkelingen. Dit is een gevolg van de lagere hoeveelheid restafval bij Diftar en de daarvan verbonden besparing op verwerkingskosten (1,7 miljoen euro). Wanneer op termijn alle grondstoffen uit het afval worden gescheiden kan deze besparing zelfs oplopen tot circa 5 miljoen euro.

Hieronder geven we in een tabel weer hoe de ontwikkeling van milieuresultaten, afvalkosten en tarieven bij Diftar zich verhouden tot de huidige situatie en tot de autonome ontwikkelingen. In 2025 is de (bron)scheiding van grondstoffen bij Diftar 11,5% hoger en zijn de afvalkosten 1,7 miljoen lager dan bij autonome ontwikkelingen.

Ontwikkeling milieuresultaten en afvalkosten

	Huidige situatie	Autonome ontwikkelingen 2025 2021* 2025**	Bij Extra Voorzieningen plus Diftar 2025 2021*** 2025	
Restafval per inwoner	146 kg	130 kg		89 kg
Hergebruik %	59%	63,5%		74%
Bronscheiding %	43%	43%		53,5%
Nascheiding %	16%	20,5%		20,5%
Tariefindicatie 2 pers huishouden		314 309	314	292
Kosten afval	29,0 mln	30,2 mln	29,7 mln	30,6 mln
				28,5 mln

* In de bedragen voor 2021 is er vanuit gegaan dat de bezuiniging op afvalinzameling later wordt gerealiseerd.

** In de bedragen voor 2025 is nog geen rekening gehouden met een mogelijke besparing door een nieuw afvalverwerkingscontract.

*** Diftar vergt de realisatie van een aantal specifieke (meet)voorzieningen en kan daarom niet voor 1 januari 2022 worden ingevoerd. Om een goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze nota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

³ Hierbij wordt een staffel aangehouden voor huishoudens van 1,2 en 3 of meer personen

Bij Diftar worden de tarieven daarnaast natuurlijk beïnvloed door de hoeveelheid afval die men aanbiedt. Hieronder een overzicht van tarieven die we inschatten voor verschillende huishoudengroottes bij een gemiddeld aanbod en wat het effect is van een groter of kleiner afvalaanbod op de hoogte van de afvalstoffenheffing bij een variabel tarief van respectievelijk 40% of 20%.

Hoe kan ik bij Diftar mijn tarief beïnvloeden?

We geven hier voor twee voorbeeldsituaties een korte beschrijving van de mogelijkheden om bij Diftar het aanbod van restafval en de hoogte van de afvalstoffenheffing te beïnvloeden.

De familie Jansen, een echtpaar met twee schoolgaande kinderen, woont in een laagbouwwoning met een tuin en maken voor hun afval gebruik van een grijze en groene minicontainer. Door de containers niet aan de straat te zetten als deze nog niet vol zijn, kunnen ze het aantal aanbiedingen al eenvoudig terugbrengen. Zo zetten ze hun grijze container 16 keer per jaar aan de straat en voor de groene container is dat 13 keer. Ze betalen daarvoor:

Vastrecht	€ 314,00
Variabel tarief grijze container 16 x 3,30	€ 52,80
Variabel tarief groene container 13 x 2,31	€ 30,03
Totale afvalstoffenheffing	€ 396,83

Indicatieve tarief fluctuaties bij Diftar met 60% vastrecht tarief en 40% variabel tarief

	35% minder	gemiddeld	35% meer	minder/meer
Woning/flat OC, 1 persoons	€ 232	€ 254	€ 276	€ 22
Woning/flat OC, 2 persoons	€ 275	€ 307	€ 339	€ 32
Woning/flat OC, 4 persoons	€ 334	€ 376	€ 418	€ 42
Laagbouwwoning, 1 persoons	€ 240	€ 276	€ 312	€ 36
Laagbouwwoning, 2 persoons	€ 279	€ 321	€ 363	€ 42
Laagbouwwoning, 4 persoons	€ 336	€ 384	€ 432	€ 48

(zowel restafval - als GFT mini 35% meer/minder)

Indicatieve tarief fluctuaties bij Diftar met 80% vastrecht tarief en 20% variabel tarief

	35% minder	gemiddeld	35% meer	minder/meer
Woning/flat OC, 1 persoons	€ 243	€ 254	€ 265	€ 11
Woning/flat OC, 2 persoons	€ 291	€ 307	€ 324	€ 16
Woning/flat OC, 4 persoons	€ 355	€ 376	€ 398	€ 21
Laagbouwwoning, 1 persoons	€ 257	€ 276	€ 294	€ 18
Laagbouwwoning, 2 persoons	€ 300	€ 321	€ 342	€ 21
Laagbouwwoning, 4 persoons	€ 359	€ 384	€ 408	€ 24

(zowel restafval - als GFT mini 35% meer/minder)

Verder kunnen ze zorgen dat de grijze container minder snel vol raakt door consequent alle papier, textiel en glas apart te houden. Dit kunnen ze immers gratis aanbieden. Papier en textiel kunnen ze op de maandelijkse ophaaldag aan de straat zetten. Als het in de weg staat, kunnen ze er ook voor kiezen om het bij de wekelijkse boodschappen, samen met het glas mee te nemen naar de supermarkt in de wijk. Daar staan bakken waar ze het gratis in kwijt kunnen.

Kleine elektrische apparaten kunnen ze apart houden en samen met het textiel een keer in de maand aan de straat zetten. Maar ze kunnen het ook samen met klein chemisch afval en grof vuil apart houden en eens in het kwartaal naar het brengstation brengen. Omdat de groene container goedkoper is dan de grijze, zorgen ze dat er geen groenafval in de grijze container komt. Als de grijze container een paar dagen voor de ophaaldag vol is, drukken ze het afval nog wat aan, zodat ze de laatste dagen kunnen overbruggen.

GFT gaat consequent in de groene container, snoeiafval knippen ze in kleine stukken zodat er meer van in de groene container past. Maar ze kunnen snoeiafval ook gratis kwijt als ze eens in het kwartaal naar het brengstation gaan. Verder kunnen ze het tuinafval een dag in de zon laten drogen waardoor het minder volume inneemt. Ook kunnen ze een compostbak aanschaffen voor het GFT afval en het zo als bemesting zelf weer in de eigen tuin hergebruiken.

Op deze manier kunnen ze zorgen dat de grijze container nog maar 11 keer, en de groene container nog maar 9 keer aan de straat moet. Hun afvalstoffenheffing gaat er dan zo uitzien:

Vastrecht	€ 314,00
Variabel tarief grijze container 11 x 3,30	€ 36,30
Variabel tarief groene container 9 x 2,31	€ 20,79
Totale afvalstoffenheffing	€ 371,09

De heer Smit woont alleen op de derde verdieping in een hoogbouw wijk. Hij brengt zijn afvalzak bij Diftar pas naar de ondergrondse container voor de flat als deze vol is en doet dat daardoor een keer per anderhalve week. Zijn afvalstoffenheffing ziet er als volgt uit:

Vastrecht	€ 223,00
Variabel tarief zakken in de ondergrondse container 36 x 0,89	€ 32,04
Totale afvalstoffenheffing	€ 255,04

De heer Smit heeft dezelfde mogelijkheden als de familie Jansen om zijn restafval te beperken. Hij kan zijn afvalaanbiedingen op deze manier al snel terugbrengen naar twee zakken per maand en zijn afvalstoffenheffing gaat er dan zo uitzien:

Vastrecht	€ 223,00
Variabel tarief zakken in de ondergrondse container 24 x 0,89	€ 21,36
Totale afvalstoffenheffing	€ 244,36

Daarnaast kan hij samen met 25 buren een groene verzamelcontainer aanvragen voor zijn keuken afval. Hierdoor kan hij het aantal zakken restafval nog wat verder terugbrengen, omdat hij voor het GFT afval minder betaalt, ziet zijn afvalstoffenheffing er dan als volgt uit:

Vastrecht	€ 223,00
Variabel tarief zakken in de ondergrondse container 22 x 0,89	€ 19,58
Variabel tarief zakken in de groene verzamelcontainer 2 x 0,62	€ 1,24
Totale afvalstoffenheffing	€ 243,82

8.8 Voor en nadelen van Diftar

Deze variant biedt de sterkste stimulans aan inwoners om minder afval te produceren en beter te scheiden. Ervaringen wijzen uit dat deze variant leidt tot de beste scheidingsresultaten. Daarmee past deze variant het best bij de milieuambities zoals die in het coalitieakkoord zijn verwoord: ‘... het percentage hergebruik flink verhogen door te kiezen voor een kosteneffectief maatschappelijk verantwoord inzamelingssysteem dat de grootste winst behaalt in de mate van afvalscheiding’. Inwoners zonder tuin gaan minder betalen voor GFT. Daarnaast zal, evenredig aan de afname van de hoeveelheid afval, de hoogte van de afvalstoffenheffing per huishouden gemiddeld dalen. Bewoners hebben zelf invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. Inwoners van Haren behouden bij deze variant een vorm van Diftar. De in de bestuursovereenkomst hierover gewekte

verwachtingen worden in dit geval nagekomen. Diftar heeft echter ook enkele nadelen. Zo kan het aantal dumpingen en bijplaatsingen tijdelijk toenemen. Daarnaast is het mogelijk dat sommige inwoners hun restafval in papier- glas- of textielcontainers zullen gooien waardoor deze stromen vervuild raken. De invoering van een Diftar systeem in een oude compacte binnenstad vraagt meer van bewoners zelf. Daar is immers – net als voor bijvoorbeeld parkeren – minder ruimte voor extra voorzieningen op straat, waardoor de loopafstand naar een (ondergrondse) container groter wordt dan elders. Bovendien zijn woningen in de binnenstad vaak compacter waardoor sommige inwoners het lastiger vinden om grondstoffen te scheiden. Met verschillende maatregelen (zie par 7.6 en 7.7) verwachten we de omvang van deze nadelen te kunnen beperken.

9.

VARIANT VAST TARIEF

Deze variant gaat er eveneens van uit dat we het voorzieningen niveau optimaliseren zoals beschreven in hoofdstuk 7. Daarnaast zal echter voor de afvalstoffenheffing een vast bedrag in rekening worden gebracht.

Bij deze variant wordt voor de afvalstoffenheffing een vast bedrag in rekening gebracht, gedifferentieerd naar huishoudengrootte, in grote lijnen zoals dat in de voormalige gemeente Groningen het geval is¹. Er is hierbij geen sprake van een extra (financiële) stimulans om afval te scheiden en de hoeveelheid restafval te verminderen. We zijn bij de uitwerking van deze variant uitgegaan van de huidige kwijtscheldingsregeling. In hoofdstuk 12 worden scenario's voor een eventuele uitbreiding van deze regeling beschreven.

9.1 Verwachte scheidingsresultaten en tarieven bij extra voorzieningen met vast tarief

We verwachten dat een verdere uitbreiding van voorzieningen zonder Diftar zal leiden tot een lichte stijging van bronscheiding (+2,5%) naar 45,5%. Het totale scheidingspercentage komt daardoor op 66% en daarmee wordt ten opzichte

van 2019 6,5 miljoen kilo extra aan grondstoffen gescheiden. De hoeveelheid restafval daalt met dezelfde hoeveelheid en komt uit op 118 kilo per inwoner. Belangrijkste effecten op de ontwikkeling in kosten en tarief ontstaan door investeringen in extra voorzieningen (toename kosten) en een verlaging van de kosten voor afvalverwerking (verbranding restafval). In onderstaande tabel zijn de belangrijkste effecten weergegeven.

Ontwikkeling milieuresultaten en afvalkosten

	Huidige situatie	Autonome ontwikkelingen		Extra Voorzieningen plus Diftar		Extra Voorzieningen met vast tarief	
		2021*	2025**	2021***	2025	2021	2025
Restafval per inwoner	146 kg		130 kg		89 kg		118 kg
Hergebruik %	59%		63,5%		74%		66%
Bronscheiding %	43%		43%		53,5%		45,5%
Nascheiding %	16%		20,5%		20,5%		20,5%
Tariefindicatie 2 pers huishouden		314	309	314	292	314	306
Kosten afval	29,0 mln	30,2 mln	29,7 mln	30,6 mln	28,5 mln	30,2 mln	29,4 mln

¹ Uitzondering hierop is het huidige onderscheid in de voormalige gemeente Groningen tussen de huishoudengroottes '3-7 personen' en '8 of meer personen'. Omdat de laatste categorie weinig voorkomt en het onderscheid tussen 7 of 8 personen beperkt is, willen we deze twee categorieën samenvoegen tot een huishoudengrootte '3 of meer'.

* In de bedragen voor 2021 is er van uit gegaan dat de bezuiniging op afvalinzameling later wordt gerealiseerd.

** In de bedragen voor 2025 is nog geen rekening gehouden met een mogelijke besparing door een nieuw afvalverwerkingscontract.

*** Diftar vergt de realisatie van een aantal specifieke (meet)voorzieningen en kan daarom niet voor 1 januari 2022 worden ingevoerd.

Om een goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze nota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

Tariefindicaties Extra voorzieningen met vast tarief

De totale afvalkosten in 2021 zijn bij het realiseren van extra voorzieningen gelijk aan de kosten bij autonome ontwikkelingen. Tegenover de kosten van extra voorzieningen staat namelijk een verlaging van de hoeveelheid restafval en de daarmee samenhangende verwerkingskosten. Het gemiddelde tarief komt dan bijvoorbeeld voor een 2 persoons huishouden – net als bij autonome ontwikkelingen – uit op 314 euro per jaar. In 2025 zal dit tarief bij Extra voorzieningen gemiddeld 3 euro lager zijn dan bij autonome ontwikkelingen. Dit is het gevolg van een geleidelijke toename van het effect van de extra voorzieningen op de bronscheiding en op de hoeveelheid restafval.

9.2 Voor- en nadelen variant met vast tarief

Het voordeel van deze variant is dat ermee tegemoet wordt gekomen aan de wens van veel inwoners. Het belangrijkste nadeel van deze variant is dat de resultaten onvoldoende zullen zijn om landelijke en lokale doelstellingen te realiseren. De bewoners van Haren gaan in deze variant een stap terug: men raakt daar de voordelen van Diftar (minder afval(kosten) en directe invloed op het tarief) kwijt. De in de bestuursovereenkomst bij inwoners van Haren op dit punt gewekte verwachtingen worden niet nagekomen.

10.

**EEN VOORBEELD:
INDICATIEVE UITWERKING
SCHILDERSBUURT**

In dit hoofdstuk geven we een beeld van de effecten van het nieuwe afvalbeleid in een van de oudere stadswijken, in dit geval de compacte Schildersbuurt.

In nevenstaande plattegrond van de Schildersbuurt een indicatieve illustratie van de huidige en nieuwe voorzieningen. De exacte plaats van de nieuwe voorzieningen wordt bepaald in overleg met de bewoners en kan hier dus nog van afwijken.

Wat merken bewoners van het nieuwe afvalbeleid?

In de Schildersbuurt wonen naar verhouding veel alleenstaande ouderen en studenten. In onderstaande tekst geven we een beschrijving van wat zij gaan merken van het nieuwe afvalbeleid bij de verschillende varianten.

Mw. Lubbers¹, alleenstaand, 72 jaar wonend in een bovenwoning op de hoek van de H.W. Mesdagstraat / Taco Mesdagstraat. Mw. Lubbers is nog redelijk vitaal en actief. Mw Lubbers betaalt nu 236 euro per jaar voor de afvalstoffenheffing.

Hans, 20 jaar, student, woont als kamerbewoner met drie medestudenten in een woning van een pandjesbaas aan het Mesdagplein. Hans betaalt naast kamerhuur maandelijks een bedrag aan servicekosten voor elektra, gas, afval e.d.. Voor het afval betalen ze met zijn vieren nu 333 euro per jaar.

¹ De in deze tekst gebruikte namen zijn fictief.

Hoe gaan mevrouw Lubbers en Hans nu om met hun afval?

Mevrouw Lubbers kan haar glasafval meenemen als ze – vaak om de andere dag – lopend of op de fiets boodschappen gaat doen bij de buurtsuper of de Jumbo aan de Willeminalakade. Daar staan namelijk glascontainers waar ze het glas gratis in kan deponeren. Oud papier kan ze apart houden en dit op de maandelijkse inzameldag aan de

straat zetten waarop Goudgoed het in de wijk komt ophalen. Als haar dat te lang duurt en het haar in de weg staat, dan kan ze het zelf wegbrengen naar een papiercontainer. De dichtstbijzijnde staat op circa 200 meter (de lengte van twee voetbalvelden) van haar huis. Grote stukken karton zijn soms lastig voor haar. Daarvoor kan ze een beroep doen op de benedenbuurman of bijvoorbeeld haar zoon om het voor haar weg te brengen naar een

papiercontainer. Afgedankt textiel heeft ze – net als de meeste mensen – niet zo vaak. Als ze haar kledingkast heeft opgeruimd zet ze oude kleding in een zak aan de straat als Goudgoed dit op de maandelijkse inzameldag komt ophalen. Als ze die dag per ongeluk vergeet, kan ze het ook nog zelf wegbrengen naar de textielcontainer bij de supermarkt. Restafval heeft ze – net als de meeste ouderen en alleenstaanden - maar weinig, hoofdzakelijk wat verpakkingsafval en wat etensresten. Ze gebruikt een kleine pedaalemmer in de keuken waar alles in gaat. Als die vol is, brengt ze het zakje naar de ondergrondse container vlakbij haar woning.

Hans was bij zijn ouders in Haren gewend om het plastic apart te houden. Hier in Groningen gaat dat anders omdat de gemeente dit achteraf in een fabriek uit het restafval laat halen. Dat scheelt een extra zak in huis, maar de restafvalzak is natuurlijk wel sneller vol.

Hoewel Hans en zijn huisgenoten wel het nodige aan afvalscheiding doen, verdwijnt er bij hen in huis ook nog aardig wat papier, glas e.d. in de restafvalbak. Wel zo makkelijk, want de ondergrondse container staat immers het dichtst bij. Dichterbij dan de openbare papier- en glasbak, die op zo'n 200 meter afstand staan. En omdat het toch allemaal gratis is, gooien ze het in de praktijk meestal samen in de restafvalcontainer. Als ze er aan denken, kunnen ze hun oud papier en textiel ook op de maandelijkse inzameldag aan de straat zetten.

Wat gaat er veranderen voor mevrouw Lubbers en voor Hans en zijn huisgenoten?

Door Extra voorzieningen

In overleg met de wijk zullen er zichtbaar extra containers gaan komen voor glas, papier, textiel en GFT. Soms van die ondergrondse containers met een kleine bovengrondse inwerpuil. Soms ook van die grotere bovengrondse containers. De extra containers komen bij voorkeur langs / bij doorgaande wegen. De nauwere woonstraten in de wijk waar vaak en veel auto's geparkeerd staan, zijn hiervoor minder geschikt. Afhankelijk van de precieze plekken waar die containers komen, hoeven mevrouw Lubbers en Hans of zijn huisgenoten door de 2 of 3 extra containerplekken in de wijk wat minder ver te lopen of fietsen met hun glas, papier en textiel.

Bewoners kunnen ook een verzoek indienen voor een (gezamenlijke) voorziening voor het gescheiden aanbieden van GFT. Mevrouw Lubbers

heeft daar mogelijk geen behoefte aan. Zij heeft als alleenstaande immers maar heel weinig GFT, hooguit wat keukenafval. Haar benedenburen met een tuin hebben meer GFT (tuinafval). Voor hen kan zo'n GFT voorziening best handig zijn, en het is natuurlijk beter voor het milieu. Als meer bewoners in de straat / uit omliggende straten dat willen, dan zullen er op centrale plekken in de wijk gezamenlijke GFT containers gaan komen. De gemeente denkt zelf vooralsnog aan vooralsnog maximaal 6 – 7 van dit soort gezamenlijke GFT containers in de wijk.

Als Hans en zijn huisgenoten grofvuil hebben dan kunnen ze een gratis bakfiets van de gemeente lenen om dit naar het afvalbrengstation te brengen. Als het even kan zo'n elektrische. Rond het eind van het studiejaar – als veel studenten

gaan verhuizen – organiseert de gemeente een tijdelijke brengstation in de buurt waar ze dan hun grote afvalspullen kwijt kunnen.

De afvalstoffenheffing voor mevrouw Lubbers en Hans gaat volgend jaar behoorlijk omhoog, vooral doordat de spaarpot leeg is waar de gemeente de afgelopen jaren een deel van de afvalkosten uit betaalde. Mevrouw Lubbers gaat 32 euro meer betalen en voor Hans en zijn huisgenoten is dat 46 euro meer.

Bij Diftar

Als de gemeente Diftar invoert, wordt er naast een vast bedrag per jaar ook een bedrag betaald per keer dat een minicontainer aan de straat wordt gezet of per afvalzak die in de ondergrondse container wordt gegooid. Mevrouw Lubbers probeert dan nog langer met haar afvalzak te doen en nog beter te scheiden. Diftar is voor mevrouw Lubbers waarschijnlijk financieel voordelig. Doordat ze alleenstaand is en haar afval al goed scheidt, heeft ze maar weinig restafval. Als Diftar ingevoerd wordt, zullen op verzoek van bewoners op een deel van de ondergrondse restafvalcontainers extra kleine trommels worden aangebracht, naast de bestaande trommel. Mevrouw Lubbers kan met haar kleine afvalzak gebruik maken van zo'n kleine trommel waardoor ze per zak ook minder hoeft te betalen. Bij Diftar verwacht de gemeente dat Mw. Lubbers een bedrag tussen de 243 en 265 euro per jaar gaat betalen. De komende jaren kan dat bedrag bij Diftar nog dalen met ongeveer 20 euro. Als mevrouw Lubbers ouder wordt en om fysieke – of andere redenen moeite krijgt om haar

afval gescheiden af te geven, zal ze daarvoor waarschijnlijk een beroep op buren of familie doen. Als dat niet lukt, kan ze hierbij ondersteuning krijgen vanuit wij(k)-organisaties. Via de wijkorganisatie kan deze hulp ook bij basisbanen worden ondergebracht.

Hans kan met z'n huisgenoten afspreken om gezamenlijk te proberen om afval beter te gaan scheiden. De glas-, papier-, en textielbakken staan straks immers ook dichterbij. Ze kunnen op een centrale plek in huis papier en karton bewaren, de afvalapp installeren die hun tijdig een melding geeft wanneer er papier in de wijk wordt opgehaald en afspraken maken (corveelijstje) over wie wanneer zorgt dat gescheiden afval afgevoerd wordt. Als diftar wordt ingevoerd, kunnen ze ook beloond worden voor deze extra acties. Ze kunnen dan de verhuurder vragen om een gespecificeerd overzicht van de afvalkosten en een lagere rekening – net als bij de energiekosten – verrekenen met de huur. Via de afvalapp en gemeentelijke website kunnen ze zelf ook bijhouden hoeveel afvalkosten zij maken.

Bij Diftar verwacht de gemeente dat ze met zijn vieren uit kunnen komen tussen 359 en 408 euro. Tegen de tijd dat Hans afstudeert is die bandbreedte misschien wel twee keer zo groot en als ze dan net zo vaak restafval weggooien zal de rekening dan waarschijnlijk zo'n 25 euro lager zijn dan in het eerste jaar met Diftar.

Bij een vast tarief

Als de gemeente met een vast tarief gaat werken, verandert er niet zoveel ten opzichte

van de huidige situatie. Mevrouw Lubbers zal waarschijnlijk net zo blijven scheiden, als ze nu doet. Hans en zijn huisgenoten zullen wellicht wat vaker papier en glas naar die nieuwe containers op de hoek brengen. Daarvoor hoeven ze immers straks wat minder ver te lopen. Ze kunnen hun afvalrekening niet beïnvloeden door beter te scheiden dan voorheen, maar ze weten natuurlijk met een vast tarief wel waar ze aan toe zijn. Het maakt daarvoor niet uit of ze nou veel of weinig in de restafvalcontainer gooien. Mevrouw Lubbers moet bij een vast tarief rekening houden met 268 euro per jaar en een daling in de komende jaren met ongeveer 8 euro.

Bij een vast tarief komen Hans en zijn huisgenoten op ongeveer 379 euro en over een paar jaar is dat ongeveer 15 euro lag

11.

GROF VUIL

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de werkwijze rond het grofvuil willen harmoniseren en welke verbeteringen we willen doorvoeren.

Huidige werkwijze inzameling grofvuil

Grofvuil regels verschillen op dit moment voor inwoners van Groningen, Haren en Ten Boer. Op dit moment gelden de volgende regels.

Er wordt sinds enige tijd een vuilniswagen ingezet om dagelijks illegaal gedumpt grofvuil te verzamelen. Ervaringen leert dat dumpingen een zelfversterkend effect hebben: vuil trekt vuil aan. Snel weghalen heeft dan zowel een curatief als een preventief effect.

De Groningse werkwijze kent een aantal voor- en nadelen:

Voordelen

- + Doordat het grofvuil door de bewoners op het afvalbrengstation wordt gescheiden ontstaat een gunstig effect op het scheidingspercentage: +2% ten opzichte van halen door de gemeente.
- + Doordat de gemeente het grofvuil niet gratis ophaalt, worden minder inzamelkosten gemaakt (750.000 euro) wat gunstig is voor de hoogte van de afvalstoffenheffing (ca 7,50 per aansluiting).
- + Bewoners kunnen zelf bepalen op welk tijdstip zij hun grof vuil wegdoen
- +/- Integrale milieustraatacties vormen een service die laagdrempelig en populair is, maar die vanwege organisatie en benodigd toezicht op de scheiding ook relatief kostbaar is (3000 euro per keer).

	Groningen	Haren	Ten Boer
4 x per jaar gratis brengen naar afvalbrengstation	Ja	Nee	Ja
Papier, glas, elektrische apparaten en klein gevaarlijk afval kunnen altijd gratis worden gebracht op het brengstation	Ja	Ja	Ja
Bewoners kunnen hun grofvuil laten halen tegen betaling	Ja	Ja	Ja
Bij milieustraatacties kunnen bewoners gratis hun grofvuil inleveren	Ja	Nee	Ja
Gratis inzameling grote elektronische apparaten	Ja	Ja	Ja

Nadelen

- De huidige toegangscontrole tot de brengstations bestaat uit het verstrekken van de adresgegevens. Bewoners van buiten de gemeente en bedrijven kunnen dit systeem eenvoudig omzeilen en zo kosteloos grofvuil storten in Groningen. Ervaringen in ander gemeenten wijzen uit dat wijziging van de toegangscontrole leidt tot een substantiële vermindering van afval en verwerkingskosten.
- De moeite die bewoners moeten doen om hun grofvuil te brengen kan leiden tot dumpingen in de openbare ruimte. De meeste bewoners laten hierin maatschappelijk verantwoord gedrag zien. Het stoppen met gratis ophalen in 2014 heeft geleid tot slechts een beperkte toename van dumpen. Een bepaald aantal dumpingen van grofvuil zal bij iedere inzamelingswijze blijven voorkomen.

- Harmonisatie is noodzakelijk vanwege verschillen tussen Haren, Groningen en Ten Boer.

Nieuwe grofvuil aanpak

Op grond van bovenstaande ervaringen willen we de volgende maatregelen treffen om de huidige voordelen te behouden en de nadelen zo (kosten) efficiënt mogelijk weg te nemen of te verkleinen:

- Harmoniseren van de regels voor inwoners van Groningen, Haren en Ten Boer volgens de regels die nu gelden voor de voormalige gemeente Groningen. Voor de inwoners van Haren betekent dit een verruiming van de mogelijkheden;
- Uitbreiden van de huidige milieustraatacties met milieustraatacties per grof afvalstroom. Doordat er per actie één soort afval kan worden gebracht, kan het toezicht door de inwoners zelf worden gedaan. Kosten blijven bij deze vorm beperkt tot circa 400 euro per keer.

- Invoering van een grofvuilpas (investeringsbedrag 286 duizend euro, kapitaallasten circa 34 duizend euro) voor alle inwoners van de gemeente. Hiermee wordt ‘afvaltoerisme’ van buiten de gemeente en misbruik door bedrijven vrijwel onmogelijk. Op grond van ervaringen in andere gemeentes verwachten we dat dit een substantiële kostenbesparing (minimaal 55 duizend euro) oplevert.
- We gaan nader onderzoek doen naar de mogelijkheid om extra brengpunten voor grofvuil in de wijken te realiseren, bijvoorbeeld bij de wijkposten van Stadsbeheer. In onze berekeningen houden we rekening met een investering hiervoor van 50 duizend euro.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor het realiseren van een derde afvalbrengstation in het noordoosten van het stedelijk deel van de gemeente.
- In overleg met huismeesters en studenten gaan we op logische momenten in het studiejaar bij studentenconcentraties tijdelijk extra brengpunten realiseren.

Gratis halen grof vuil?

Vanuit de Groninger raad is meermalen gevraagd om het gratis halen van grofvuil weer in te voeren. Overweging daarbij is de aanname dat dit kan leiden tot een substantiële vermindering van het aantal bijplaatsingen en dumpingen. Monitoring, zowel in Groningen als in andere gemeentes, laat echter zien dat het niet meer gratis ophalen van grofvuil slechts beperkt invloed heeft op het aantal bijplaatsingen en dumpingen.

We zien ten aanzien van dit onderwerp de volgende drie scenario's:

- a. De huidige regels Groningen ‘oud’ blijven toepassen: doordat mensen hun grofvuil scheiden op het afvalbrengstation is een scheidingswinst van 2% ontstaan, het aantal bijplaatsingen en dumpingen is beperkt verhoogd met de huidige regels. De afvalstoffenheffing hoeft dan op dit onderdeel niet te worden verhoogd;
- b. Mensen met kwijtschelding – die minder (financiële) middelen hebben om zelf hun grofvuil weg te brengen – een keer per jaar de mogelijkheid te bieden het grofvuil gratis op te laten halen. We verwachten dat veel mensen van deze groep hiervan gebruik zal maken, waardoor de extra kosten hiervan 410 duizend euro bedragen. Als deze volledige groep (14.000 aansluitingen) jaarlijks gebruik maakt van deze mogelijkheid, verwachten we een daling van de scheidingsresultaten met 0,5 – 1%. Minima worden op dit punt financieel tegemoet gekomen. De afvalstoffenheffing stijgt hierdoor met 4 euro.
- c. Alle inwoners de mogelijkheid bieden een keer per jaar het grof vuil gratis te laten ophalen. Hiermee zullen de scheidingsresultaten met 2% dalen en de afvalkosten met 750 duizend euro toenemen. We zijn dan een van de weinige gemeenten die inzameling grofvuil uit de afvalstoffenheffing dekken. De afvalstoffenheffing stijgt hierdoor met 7,5 euro. Op basis van ervaringscijfers verwachten we dat dit beperkt tot vermindering van bijplaatsingen en dumpingen zal leiden.

De huidige werkwijze van de voormalige gemeente Groningen leidt tot maximale scheiding van grofvuil, een lagere afvalstoffenheffing (door minder inzamel- en verwerkingskosten) en slechts een beperkte invloed op het aantal dumpingen. Op grond daarvan is het raadzaam de huidige werkwijze te continueren.

12.

RESUME VARIANTEN

In dit hoofdstuk geven we met een tabel en grafiek een globale vergelijking van de verschillende varianten afgezet tegen de huidige situatie en tegen de autonome ontwikkelingen.

Overzichtstabel ontwikkelingen en effecten

Effecten	Huidige situatie	autonome ontwikkelingen	Extra Voorzieningen plus Diftar	Extra Voorzieningen plus vast tarief naar huishoudengrootte
Uitbreiding voorzieningen	nvt	nvt	250 rolcontainers restafval vervangen door OC +105 papier, glas, textielcon +10.000 minicontainers + 100 GFT verzamelcontainers + 170 kleinere trommels + 3 voertuigen aanpassen + ict applicaties	250 rolcontainers restafval vervangen door OC +105 papier, glas, textielcontainers +10.000 minicontainers + 50 GFT verzamelcontainers
Verwachte milieuresultaten				
totaal te verbranden restafval	33,8 mln kg	30,1 mln kg	20,5 mln kg	27,3 mln kg
toename gescheiden grondstoffen		3,7 mln kg	12,1 mln kg	6,5 mln kg
preventie restafval			1,2 mln kg	
Scheiding/hergebruik	59%	63,5%	74%	66%
aandeel bronscheiding	43%	43,0%	53,5%	45,5%
aandeel nascheiding	16%	20,5%	20,5%	20,5%
restafval per bewoner	146 kg	130 kg	89 kg	118 kg
Benodigde investering	nvt	nvt	3 mln	2,4 mln
Jaarlasten				
Totale jaarlasten*	29,0 mln	30,2 mln	30,6 mln	30,2 mln
Verwachte jaarlasten 2025** (excl indexeringen)		29,7 mln	28,5 mln	29,4 mln

Effecten	Huidige situatie	autonome ontwikkelingen	Extra Voorzieningen plus Diftar	Extra Voorzieningen plus vast tarief naar huishoudengrootte
Tariefindicatie 2 pers huishouden 2021				
Groningen oud	276	314	307-321***	314
Haren	201	314	307-321	314
Ten Boer	293****	314	307-321	314
Tarief bij verruiming naar volledige kwijtschelding			319-333	326
Tarief bij verruiming gedeeltelijke kwijtschelding naar 3 jaar ipv 5 jaar			309-323	316
Grof vuil aanpak	toegang obv postcode		Passen systeem	Passen systeem
	integrale milieustraten		integrale en enkelvoudige milieustraten	integrale en enkelvoudige milieustraten
	regels per deelgemeente		regels vm gem.Groningen	regels vm gem. Groningen
Plastic scheiding				
Groningen oud	nascheiding	nascheiding	nascheiding	nascheiding
Haren	bron en nascheiding	nascheiding	nascheiding	nascheiding
Ten Boer	nascheiding	nascheiding	nascheiding	nascheiding
GFT				
Groningen oud	onderdeel vasttarief naar huishouden grootte		70% tarief bij gescheiden inzameling	onderdeel vasttarief naar huishouden grootte
Haren	tarief per kg gelijk aan restafval		70% tarief bij gescheiden inzameling	onderdeel vasttarief naar huishouden grootte
Ten Boer	vast tarief obv inhoud container		70% tarief bij gescheiden inzameling	onderdeel vasttarief naar huishouden grootte

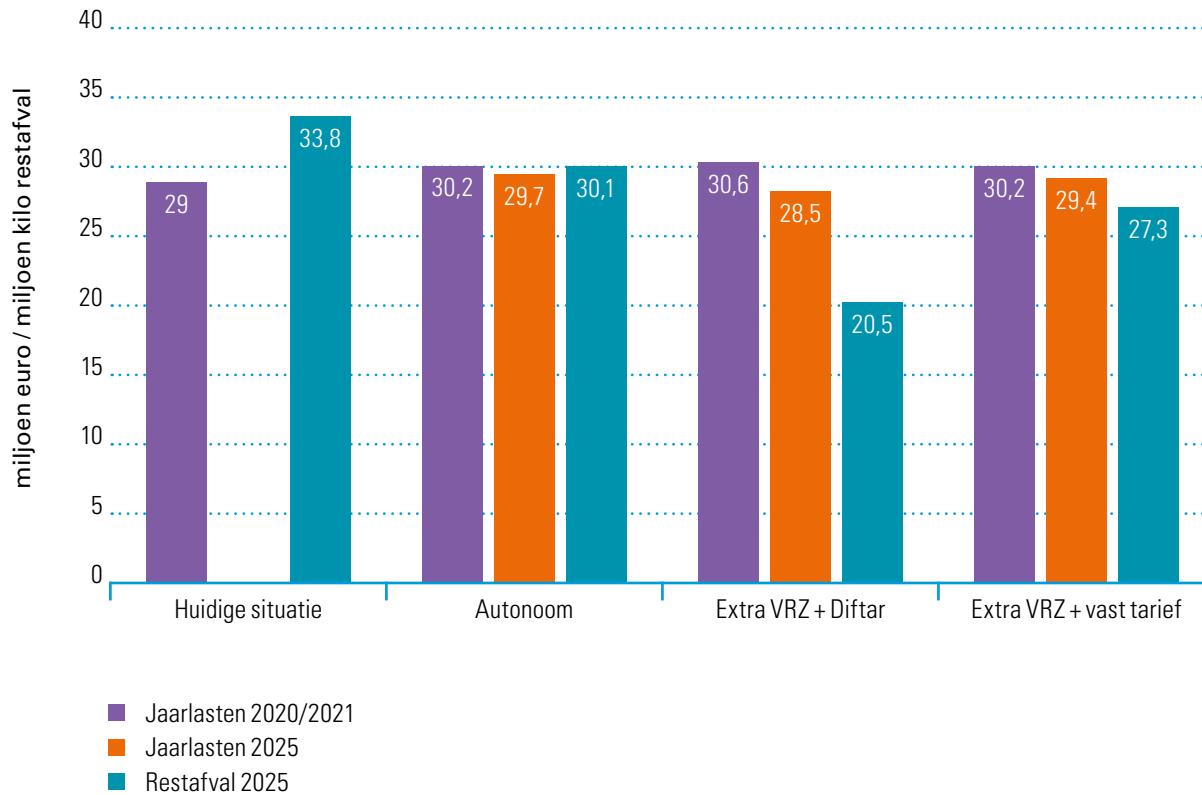
* In deze bedragen is er van uit gegaan dat de bezuiniging op afvalinzameling na 2021 wordt gerealiseerd.

** In deze bedragen is nog geen rekening gehouden met een mogelijke besparing door een nieuw afvalverwerkingscontract vanaf 2022.

*** Tarieven voor hoogbouw en laagbouw verschillen hier door verschillend afvalaanbod

**** Dit wijkt af van de 248 (hoogbouwtarief) die eerder is gecommuniceerd, maar 293 is wel het meest voorkomende (laagbouw)tarief in Ten Boer

Vergelijking ontwikkeling jaarlasten en afvalreductie

* Diftar vergt de realisatie van een aantal specifieke (meet)voorzieningen en kan daarom niet voor 1 januari 2022 worden ingevoerd. Om een goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze nota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

** In de bedragen voor 2021 is er vanuit gegaan dat de bezuiniging op afvalinzameling na 2021 wordt gerealiseerd

***In de bedragen voor 2025 is nog geen rekening gehouden met een mogelijke besparing door een nieuw afvalverwerkingscontract.

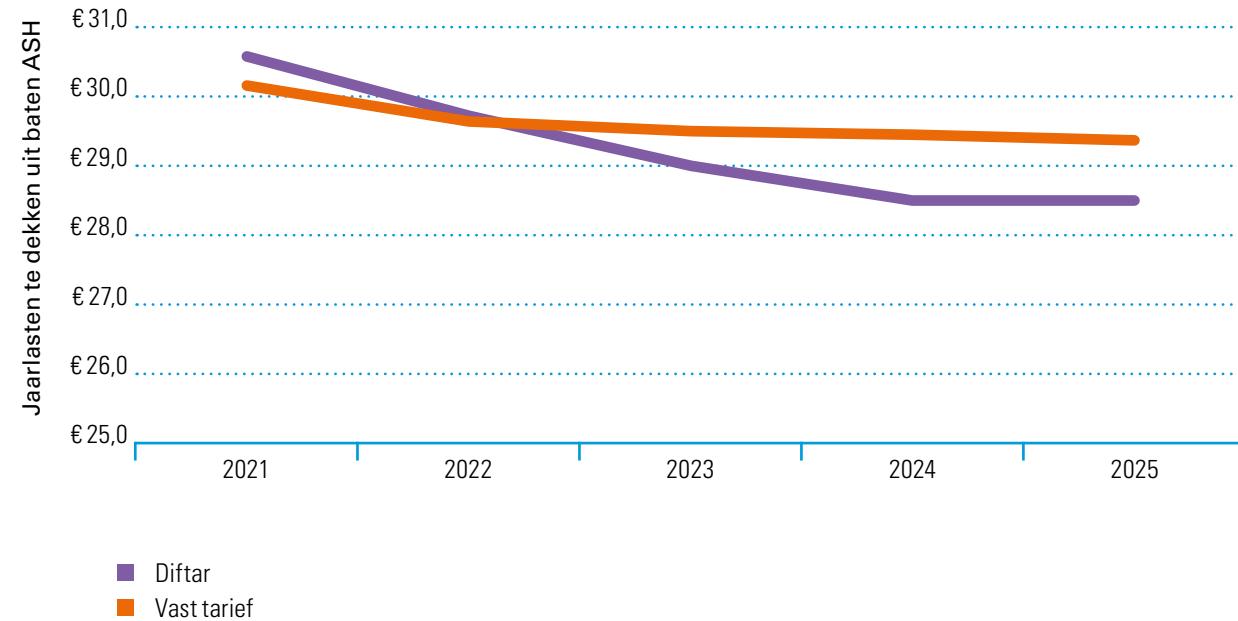
In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de jaarlasten bij de varianten in beeld gebracht. Na ongeveer 2 jaar worden de jaarlijkse afvalkosten bij Diftar lager dan bij een vast tarief.

Momenteel wordt 59% van het Groninger afval gescheiden, waardoor er nog 33,8 miljoen kilo restafval ontstaat dat wordt verbrand. Door verbeteringen in de nascheiding zal dit percentage de komende jaren stijgen naar 63,5%, waardoor de hoeveelheid restafval daalt naar 30 miljoen kilo. De kosten komen op termijn door autonome ontwikkelingen uit op 29,7 miljoen euro.

Bij de variant Extra voorzieningen plus Diftar stijgt de hoeveelheid gescheiden afval met 10,5% extra naar 74%, de hoeveelheid restafval daalt dan naar 20,5 miljoen kilo. De kosten dalen hiermee op termijn naar 28,5 miljoen euro, 1,2 miljoen lager dan bij autonome ontwikkelingen. Deze variant sluit hiermee het best aan bij de ambities op het gebied van afvalscheiding zoals verwoord in het coalitieakkoord.

Bij de variant Extra voorzieningen met vast tarief stijgt de hoeveelheid gescheiden afval met 2,5% extra naar 66%. De hoeveelheid restafval daalt naar 27,3 miljoen kilo. De kosten dalen hiermee op termijn naar 29,4 miljoen euro, 300 duizend euro lager dan bij autonome ontwikkelingen. Met deze variant wordt tegemoet gekomen aan de wens van veel bewoners. Landelijke en lokale doelstellingen worden niet gerealiseerd.

Break even punt Difta to Vast tarief

Belangrijkste voor- en nadelen van de varianten naast elkaar

	Extra voorzieningen plus Diftar	Extra voorzieningen met vast tarief
Voordelen	<p>Grootste afname restafval (-6,7 mln kg meer dan bij vast tarief, ruim 2 keer zoveel)</p> <p>Hoogste scheidingswinst (+8%, +5,5 mln kg t.o.v. vast tarief)</p> <p>Minder GFT kosten voor bewoners zonder tuin</p> <p>Op termijn lagere kosten en afvalstoffenheffing (3%, 0,9 mln euro per jaar)</p> <p>Inwoners hebben invloed op hoogte eigen ASH</p>	<p>Initiële kosten zijn lager (1,3%, 0,4 mln euro per jaar)</p> <p>Aansluiten bij voorkeur/zorg meeste bewoners. Geen wijziging systematisch voor meeste inwoners.</p>
Nadelen	<p>Eerste jaren kans op meer bijplaatsingen</p> <p>Kans op vervuiling deelstromen</p>	<p>Inwoners Haren gaan stap terug, verwachtingen bestuursovereenkomst worden niet nagekomen</p> <p>Grootste afwijking van landelijke en lokale doelstellingen, milieuambitie gemeente niet realiseerbaar</p>

13.

VERZOEKEN VAN DE RAAD

Hieronder gaan we in op een aantal specifieke zaken en onderwerpen waarvan het college aan de raad bij de besprekings in januari 2020 heeft toegezegd om op terug te komen bij de uitwerking van het afvalbeleid.

Verruimen kwijtschelding

In Groningen kennen we een kwijtscheldingsregeling voor mensen rond bijstandsniveau die niet in staat zijn de kosten van de afvalstoffenheffing op te brengen. Op 22 mei 2019 heeft de raad een motie aangenomen waarin wordt aangegeven dat deze regeling moet worden verruimd en waarin het college wordt gevraagd om hiervoor scenario's uit te werken waarbij de extra kosten worden gedekt uit een verhoging van de afvalstoffenheffing.

Huidige situatie

Op dit moment krijgen mensen die in aanmerking komen voor kwijtschelding in de eerste vijf jaar dat ze rond bijstandsniveau zitten, een gedeeltelijke kwijtschelding van 57%. Na die eerste vijf jaar wordt dit omgezet in een volledige kwijtschelding. Op dit moment ontvangen 8.500 huishoudens de gedeeltelijke kwijtschelding en 5.500 huishoudens ontvangen een volledige kwijtschelding.

De kosten van de kwijtscheldingsregeling bedragen circa 2,7 miljoen euro. Deze kosten worden verwerkt in het tarief en maken ongeveer 9% (gemiddeld 25 euro per huishouden) uit van de afvalstoffenheffing. Door autonome stijging van kosten nemen deze kosten volgend jaar toe met 13,7%.

Scenario's verruiming

We hebben de volgende uitgewerkt voor verruiming van de huidige kwijtscheldingsregeling:

1. Alle huishoudens die recht hebben op kwijtschelding ontvangen volledige kwijtschelding;
2. Huishoudens krijgen eerst drie jaar (in plaats van vijf) gedeeltelijke kwijtschelding alvorens volledige kwijtschelding te krijgen.

Bij *scenario 1* stijgt het aantal huishoudens met volledige kwijtschelding naar 14.000, circa 12,5% van het totale aantal aansluitingen. De kosten stijgen hierdoor met ca 1,12 miljoen euro. Dit leidt tot stijging van de afvalstoffenheffing met bijna 12 euro.

Bij *scenario 2* stijgt het aantal huishoudens met volledige kwijtschelding naar 6650, circa 6% van het totale aantal aansluitingen. De kosten van de regeling stijgen met circa 143 duizend euro, waardoor de gemiddelde afvalstoffenheffing stijgt met ongeveer 1,5 euro.

Verzoek tot mogelijkheid om metaal apart in te zamelen op wijkniveau

Vanuit de raad is de vraag gesteld of het mogelijk is om metaal apart in te zamelen op wijkniveau, door metaalbakken te plaatsen, en om de inkomsten hiervan in de wijkkas te storten voor wijkprojecten. Via de afvalbrengstations wordt zo'n 1.100 ton metaal gescheiden aangeleverd door inwoners per jaar. Dit wordt afgevoerd naar een ijzerhandel. De waarde van oud metaal fluctueert; in 2019 leverde het een opbrengst op van € 150.000,-. Deze opbrengst is verdisconteerd in de afvalstoffenheffing. De opbrengsten komen in die zin dus al ten goede aan bewoners.

Als inwoners of organisaties op een directere wijze willen profiteren van de opbrengst van ijzer dan is het mogelijk om het oud ijzer zelf af te geven bij ijzerhandelaren. Mocht de behoefte bestaan dat de gemeentelijke organisatie dit faciliteert dan zullen extra kosten worden gemaakt voor de bakken en vooral voor het noodzakelijke toezicht op het gebruik van de bakken. Deze extra kosten leiden tot een verlaging van de uiteindelijke opbrengst en/of verhoging van de afvalstoffenheffing. We adviseren daarom voor deze mogelijkheid niet te faciliteren.

Verzoek om afvalscheiding mogelijk te maken in prullenbakken

Vanuit de raad is de vraag gesteld of het mogelijk is om afvalscheiding mogelijk te maken in de openbare prullenbakken. De wijze waarop scheiding door de NS mogelijk wordt gemaakt wordt als voorbeeld aangedragen. Bij een aantal grote stations kunnen gebruikers papier scheiden.

In de huidige situatie wordt het afval in de prullenbakken nagescheiden. Wij hebben de inhoud van prullenbakken onderzocht om te bekijken of de mogelijkheid tot afvalscheiding in de prullenbakken zelf tot meer milieuwinst leidt. Daarnaast hebben we geïnformeerd naar de effectiviteit van afvalscheiding bij de NS. Ongeveer 20% van het afval in prullenbakken bestaat uit groente en fruit, 35% uit blik, plastic en drankpakken en 20% uit papier. NS heeft de ervaring dat veel bakken niet goed worden gebruikt waardoor alle afval alsnog bij elkaar wordt gegooid.

Met de huidige werkwijze in Groningen wordt 55% van het afval in prullenbakken nagescheiden voor hergebruik. Pilots met bronscheiding in prullenbakken zijn helaas nog niet erg succesvol. Daarom willen we alsnog de huidige scheidingssystematiek blijven hanteren voor afval dat in de prullenbakken in de openbare ruimte terechtkomt. Daarnaast willen we de mogelijkheid onderzoeken om gescheiden prullenbakken op kleinere schaal in de centrale hallen van gemeentelijke gebouwen toe te passen. Naast

scheiding van ons eigen afval, verwachten we daarvan vooral communicatieve waarde in het uitdragen van ons afvalbeleid.

Verzoek om een collegestrategie om de verpakkingsindustrie aan te pakken

De meeste producenten van verpakkingen zijn grote multinationals met veel macht en invloed. Dit vraagt om een landelijke en Europese aanpak ter vermindering van het gebruik van verpakkingen. Een lokale aanpak is weinig effectief. Op Europees niveau wordt regelgeving geïmplementeerd om dit te bewerkstelligen en op landelijk niveau geldt een convenant met de verpakkingsindustrie. De VNG neemt deel aan de onderhandelingen met de verpakkingsindustrie om het gebruik van plastic verder te verminderen. Via de VNG en de landelijke brancheorganisatie leveren we hier als gemeente onze bijdrage aan.

14.

FINANCIËN

In deze paragraaf zetten we de financiële consequenties van de verschillende keuzes in de harmonisatie van het afvalstoffenbeleid naast elkaar. We beginnen met de belangrijkste autonome ontwikkelingen, beschrijven daarna de financiële consequenties van het uitbreiden van voorzieningen en vervolgens wat de financiële gevolgen zijn wanneer daarnaast ook Diftar wordt ingevoerd. We sluiten af met een totaaloverzicht van de verschillende varianten en maatregelen.

Autonome ontwikkelingen

De afgelopen jaren is een deel van de afvalkosten gedekt uit de voorziening afvalstoffenheffing onder andere in afwachting van de harmonisatie. In 2020 ging het om een bedrag van 2,4 miljoen euro. Eind 2020 is deze voorziening leeg en moeten alle kosten vanaf 2021 weer worden gedekt uit de afvalstoffenheffing.

Als gevolg van loon- en prijsstijgingen en extra kosten weekendinzameling nemen de kosten in 2021 toe met 1,2 miljoen euro.

Per saldo stijgen de kosten die uit de afvalstoffenheffing moeten worden gedekt voor 2021 met 3,6 miljoen (2,4 miljoen die voorheen uit de voorziening werd gedekt + 1,2 miljoen kostenstijging) naar een bedrag van 30,2 miljoen euro.

Uitbreiding voorzieningen met Diftar

Indien naast het uitbreiden van voorzieningen wordt gekozen voor de invoering van Diftar, dan zijn een aantal aanvullende voorzieningen nodig. De totale investering bedraagt dan 2,965 miljoen euro en de kapitaallasten nemen in de komende jaren daardoor toe met 295 duizend euro. In de begroting 2020 is al 104 duizend euro opgenomen. Vanaf 2021 houden we rekening met 191 duizend euro. Daarnaast houden we rekening met 800 duizend aan extra jaarlijkse kosten voor administratie, handhaving, opruimkosten en onderhoud ondergrondse containers. In de komende vijf jaar dalen deze extra kosten naar 460 duizend euro. Tegenover deze kosten staat een verlaging van de verwerkingskosten bij een beter scheidingsgedrag. De totale jaarlijkse kosten in 2021 komen bij deze variant uit op 30,6 miljoen euro, 400 duizend meer dan bij autonome ontwikkelingen. Op termijn dalen de jaarlijkse kosten naar 28,5 miljoen euro, 1,2 miljoen euro minder dan bij autonome ontwikkelingen.

Uitbreiding voorzieningen met vast tarief

Bij het uitbreiden van voorzieningen plus een vast tarief leiden enerzijds investeringskosten (totale investering – inclusief investeringen grofvuil 335 duizend euro – circa 2,36 miljoen euro) tot een verhoging van de kapitaallasten in de komende jaren met 223 duizend euro. In de begroting 2020 is al 104 duizend euro opgenomen. Vanaf 2021 houden we rekening met 119 duizend euro. Daar staat tegenover dat de verwerkingskosten in de komende jaren lager worden doordat er minder restafval wordt aangeboden. Per saldo komen de totale kosten in 2021 op 30,2 miljoen euro, waarna deze tot 2025 dalen naar 29,4 miljoen euro. Dat is 300 duizend lager dan bij autonome ontwikkelingen. Het hiermee samenhangende tarief voor de afvalstoffenheffing is in 2021 gelijk aan het tarief op basis van alleen de autonome ontwikkelingen.

In deze bedragen is nog geen rekening gehouden met een verruiming van de kwijtscheldingsregeling (+ 1,12 miljoen of 143.000,-) en een eventuele aanpassing van het brengsysteem voor grofvuil, die leiden tot een verhoging van het tarief.

Kosten varianten (in milj euro)

	2020	Autonome ontwikkeling	Extra voorzieningen plus Diftar*	Extra voorzieningen
Dekking uit heffing 2020	26,6			
Dekking uit voorziening	2,4	--		
Toename kostendekking uit heffing		2,4		
Loon en prijsstijging		1,0		
Weekendinzameling		0,2		
Investeringsbedrag			2,96	2,36
Stijging kapitaallasten			0,191	0,119
Overige stijging expl lasten			0,8	
Verlaging (verwerkings)kosten 2021*			0,6	0,1
Totaal kosten afval	29,0	30,2	30,6	30,2
Totaal kosten afval prognose 2025**		29,7	28,5	29,4
Tarief indicatie 2 persoons huishouden 2021*				
Groningen	276 euro	314 euro	307/321*** euro	314 euro
Haren	201 euro			
Ten Boer	293 euro			

* Diftar vergt de realisatie van een aantal specifieke (meet)voorzieningen en kan daarom niet voor 1 januari 2022 worden ingevoerd. Om een goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze nota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

In de bedragen voor 2021 is er van uit gegaan dat de bezuiniging op afvalinzameling na 2021 wordt gerealiseerd.

** In de bedragen voor 2025 is nog geen rekening gehouden met een mogelijke besparing door een nieuw afvalverwerkingscontract.

*** Tarief voor hoogbouw en laagbouw verschilt bij Diftar door verschillend gemiddeld aanbod

Kostendekking

De investeringen voor extra voorzieningen (2.363.150 euro) of extra voorzieningen plus Diftar (2.965.150 euro) kunnen voor een bedrag van 1.360.000 euro worden gedekt uit de reeds beschikbare kredieten voor routine investeringen afvalinzameling 2020. Voor het resterende bedrag (resp. 1.003.150 euro of 1.605.00 euro) is aanvullend krediet nodig. De kapitaallasten voor deze investeringen (119.375 euro voor extra voorzieningen of 191.013 euro voor extra voorzieningen plus Diftar) worden gedekt uit de inkomsten uit de afvalstoffenheffing.

Risico onvoldoende afvalstoffenopbrengsten voor de afvallasten

De voorziening afvalstoffenheffing dient voor het opvangen van schommelingen in de kosten en opbrengsten. De voorziening afval is naar verwachting eind 2020 uitgeput. Indien de afval lasten 2020 niet kunnen worden gedeckt door de afvalopbrengsten 2020 en de voorziening samen, dan zal direct een beslag worden gelegd op de algemene middelen/Algemene reserve. Dat risico geldt ook voor de komende jaren als de voorziening nog niet weer op niveau is om

Scenario	Totaal benodigde investering	Beschikbare investeringsruimte 2020	Benodigd aanvullend investeringskrediet 2021 – 2023
Extra Voorzieningen	€ 2.363.150	€1.360.000	€ 1.003.150
Diftar	€ 2.965.150	€1.360.000	€ 1.605.150

eventuele tekorten op te kunnen vangen. Als bij Diftar na een eerste gewenning, voor een groter variabel tariefdeel wordt gekozen, dan zal het risico op een te lage dekking toenemen. Wanneer in het begin wordt gekozen voor een kleiner variabel tariefdeel, dan zijn de variabele inkomsten in het eerste jaar lager dan de variabele kosten en ontstaat dit risico niet of minder.

Maximale hoogte Voorziening afvalstoffenheffing

Binnen de gemeente wordt in het algemeen als maximale hoogte van een voorziening een hoogte van 8% van de omzet aangehouden. Op grond van een berekening van de afzonderlijke risico's in de afvalbegroting kunnen we hierin een volstaan met een voorziening van maximaal 4%, circa 1,3 miljoen euro.

Tariefindicaties

De tarieven zullen in iedere variant stijgen door een aantal autonome ontwikkelingen. De belangrijkste daarvan is dat in de afgelopen jaren een deel van de afvalkosten is gedeckt uit de voorziening. Met ingang van 2021 moeten deze kosten weer worden gedeckt uit de afvalstoffenheffing. Voor bijvoorbeeld een 2 persoons huishouden leidt dit tot een tariefstijging van 21 euro (Ten Boer), 38 euro (Groningen oud) en 113 euro (Haren). De relatieve grote stijging in Haren heeft onder andere te maken met de lagere hoeveelheid afval per inwoner en het feit dat er in Haren minder kosten werden gemaakt voor het afval. Zo had Haren bijvoorbeeld minder kwijtscheldingskosten, schoonmaak- en handhavingskosten en geen milieustraatacties.

Ontwikkeling indicatieve tarieven (2020-2021*) bij Extra voorzieningen plus Diftar]

Voorbeeldhuishoudens	Groningen ASH 2020	Autonomo 2021	ASH Diftar 2021	Ten Boer ASH 2020	Autonomo 2021	ASH Diftar 2021	Haren ASH 2020	Autonomo 2021	ASH Diftar 2021
Woning / flat OC, 1 persoons	€ 236	€ 269	€ 254	€ 248	€ 269	€ 254	€ 174	€ 269	€ 254
Woning / flat OC, 2 persoons	€ 276	€ 314	€ 307	€ 248	€ 314	€ 307	€ 201	€ 314	€ 307
Woning / flat OC, 4 persoons	€ 333	€ 379	€ 376	€ 248	€ 379	€ 376	€ 257	€ 379	€ 376
Laagbouwwoning, 1 persoons	€ 236	€ 269	€ 276	€ 293	€ 269	€ 276	€ 174	€ 269	€ 276
Laagbouwwoning, 2 persoons	€ 276	€ 314	€ 321	€ 293	€ 314	€ 321	€ 201	€ 314	€ 321
Laagbouwwoning, 4 persoons	€ 333	€ 379	€ 384	€ 293	€ 379	€ 384	€ 257	€ 379	€ 384

* Diftar vergt de realisatie van een aantal specifieke (meet)voorzieningen en kan daarom niet voor 1 januari 2022 worden ingevoerd. Om een goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze nota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

Ontwikkeling indicatieve tarieven (2020-2021) bij Extra voorzieningen met vast tarief

Voorbeeldhuishoudens	Groningen ASH 2020	Autonomo 2021	ASH EV 2021	Ten Boer ASH 2020	Autonomo 2021	ASH EV 2021	Haren ASH 2020	Autonomo 2021	ASH EV 2021
Woning / flat OC, 1 persoons	€ 236	€ 269	€ 268	€ 248	€ 269	€ 268	€ 174	€ 269	€ 268
Woning / flat OC, 2 persoons	€ 276	€ 314	€ 314	€ 248	€ 314	€ 314	€ 201	€ 314	€ 314
Woning / flat OC, 4 persoons	€ 333	€ 379	€ 379	€ 248	€ 379	€ 379	€ 257	€ 379	€ 379
Laagbouwwoning, 1 persoons	€ 236	€ 269	€ 268	€ 293	€ 269	€ 268	€ 174	€ 269	€ 268
Laagbouwwoning, 2 persoons	€ 276	€ 314	€ 314	€ 293	€ 314	€ 314	€ 201	€ 314	€ 314
Laagbouwwoning, 4 persoons	€ 333	€ 379	€ 379	€ 293	€ 379	€ 379	€ 257	€ 379	€ 379

Bezuinigingsopgave

Voor 2021 is door de raad een bezuinigingsopgave vastgesteld van structureel 532 duizend euro in de dienstverlening rondom afvalinzameling.

Gezien het feit dat we juist in dat jaar een geharmoniseerd en geactualiseerd afvalbeleid invoeren verwachten we dat deze bezuinigingsopgave in 2021 nog niet kan worden gerealiseerd. Implementatie van het nieuwe afvalbeleid vergt immers juist dan extra inspanningen op het gebied van bijvoorbeeld communicatie en preventie. Na 2021 voorzien we een aantal ontwikkelingen die het mogelijk maken om de bezuiniging dan alsnog te realiseren. Op grond van de huidige stand van zaken in het nieuw af te sluiten afvalverwerkingscontract verwachten we dat er dan financiële ruimte ontstaat en dat de extra inspanningen rond de implementatie van nieuw beleid dan deels weer afnemen. In de berekening van jaarlasten en indicatieve tarieven die zijn vermeld in deze nota, hebben we er daarom rekening mee gehouden dat deze bezuiniging op de dienstverlening rondom afvalinzameling na 2021 wordt gerealiseerd. Begin september hebben we duidelijkheid of we in 2021 wel of niet kunnen bezuinigen. In de tarievennota begroting 2021 wordt het definitieve tarief afval voor 2021 opgenomen.

15.

COMMUNICATIE

Het bereiken van onze doelen op het gebied van afval kunnen we als gemeente niet alleen. Voor een groot deel zijn we afhankelijk van het gedrag van onze inwoners. Zij hebben een belangrijke rol in het voorkomen dat afval ontstaat, in het zorgen dat afval aan de bron gescheiden wordt en om te voorkomen dat afval in de wijk terecht komt (zwerfvuil).

Naast de beleidsmaatregelen om afval goed aan te bieden, afvalstromen te verkleinen en het afval scheiden gemakkelijker te maken willen we ook communicatie en educatie inzetten om het gewenste gedrag te stimuleren.

In de communicatie met bewoners rondom de herijking van het grondstoffen- en afvalbeleid onderscheiden we 3 fasen:

1. Voorafgaand aan besluitvorming door de gemeenteraad:
 - informeren van bewoners over afvalbeleid en het ophalen van meningen, opvattingen en wensen ten aanzien het scheiden van grondstoffen in afval;
 - informeren van bewoners over het proces van de totstandkoming van nieuw beleid voor grondstoffen en afval;
2. Na de besluitvorming:
 - Informeren van bewoners over wat het besluit voor hun gaat betekenen. Deze fase is erg belangrijk om bewoners voor te bereiden en misverstanden en onterechte zorgen weg te nemen;
3. Na de implementatie van het besluit:
 - Ondersteunen van bewoners met regelmatige informatie over mogelijkheden om op milieubewuste en kostenbesparende manier met grondstoffen en afvalscheiding om te gaan.

Communicatie voorafgaand aan besluitvorming

Voor de eerste fase heeft medio 2019 een bewonersenquête plaatsgevonden en zijn in februari 2020 straat enquêtes gehouden.

In de bewonersenquête is deelnemers gevraagd naar hun mening over het toekomstige afvalbeleid.

In februari 2020 is additionele informatie bij inwoners opgehaald. Hiervoor zijn mensen op diverse (drukbezochte) plekken in de stad en omliggende dorpen geënquêteerd over wat zij nodig hebben om te komen tot minder afval en betere scheiding van grondstoffen. In totaal zijn bijna 250 bewoners geënquêteerd, evenredig verdeeld over alle wijken en dorpen van Groningen. Daarnaast konden inwoners hun ideeën en meningen aan ons mailen.

In dezelfde periode hebben we met meer dan 10 organisaties, zoals WIJ, woningbouworganisaties, Toegankelijk Groningen, en Groningen adviseert, gesproken over de mogelijke varianten in het afvalbeleid, de effecten van keuzes op hun doelgroepen en mogelijkheden om speciale groepen te ondersteunen.

In maart is er in de diverse huis-aan-huisbladen in de gemeente Groningen een afvalpagina verschenen.

Na de besluitvorming

Nadat de raad van de gemeente Groningen een keus heeft gemaakt over de systematiek die de komende jaren in Groningen zal worden gehanteerd, zijn nog de volgende stappen nodig om te komen tot invoering van een geharmoniseerd beleid en daarop gebaseerde afvalstoffenheffing.

Er zal op korte termijn een begin worden gemaakt met de uitvoering van maatregelen die horen bij de gekozen variant. Daarnaast worden een geharmoniseerde afvalstoffenverordening en kwijtscheldingsverordening voor de hele gemeente opgesteld waarin de gemaakte keuzes worden uitgewerkt. Daarbij zullen ook de definitieve tarieven (voor 2021) voor de afvalstoffenheffing in de tarievennota ter besluitvorming worden voorgelegd.

In de periode tot en met december 2020 zullen inwoners van de gemeente Groningen informatie krijgen over wat de keuze voor hun persoonlijk betekent.

Als wordt gekozen voor de variant Extra Voorzieningen met een vast tarief, dan zijn de veranderingen voor Groningen en Ten Boer beperkt en kan worden volstaan met de gebruikelijke communicatiekanalen zoals bijvoorbeeld persberichten, infopagina's, informatie via de media, website, etc. Er zal bij deze keuze bijzondere aandacht zijn voor de bewoners van Haren, omdat de situatie voor hen het meest verandert. We vullen dat in met een persoonlijke brief, infosessies etc.

Bij een keus voor Diftar zijn de veranderingen voor alle bewoners groter en zal de communicatie intensiever en grootschaliger zijn. Naast de standaardcommunicatiemiddelen zoals persberichten, nieuwsbrieven, infopagina's in de huis-aan-huisbladen, zullen alle inwoners van de gemeente Groningen persoonlijk een brief ontvangen met tekst en uitleg over de nieuwe situatie per januari 2021. Ook zullen er met specifieke doelgroepen persoonlijke contacten zijn en zullen er inloopbijeenkomsten plaatsvinden.

Na implementatie

In januari 2021 vindt de implementatie van het nieuwe afvalbeleid plaats en gaan we over op meer structurele communicatievormen die regelmatig worden herhaald en waarbij bewoners worden ondersteund in een milieubewust gedrag ten aanzien van afval en grondstoffen.

We kiezen daarbij voor een positieve communicatie- en educatiestrategie die zich richt op het gewenste gedrag. Bij inwoners leeft de vraag hóe ze afval kunnen en moeten scheiden. In onze communicatie laten we het goede voorbeeld zien, geven we handelingsperspectief en vertellen daarbij wat het gewenste gedrag oplevert. Bewoners geven namelijk ook aan te willen weten wat er gebeurt met het afval wat zij aanbieden.

Deze strategie passen we toe bij zowel educatieprogramma's/-projecten vanuit Groningen Schoon Dankzij Mij, als via alle andere communicatie-uitingen vanuit de gemeente. We proberen daarbij zoveel mogelijk een persoonlijke benadering te zoeken. We bieden maatwerk voor

We gaan daarbij nog meer gebruikmaken van onze eigen beelddragers zoals de inzamelwagens en de ondergrondse containers. Daarbij maken we gebruik van de sociale media kanalen, website en gebiedsnieuwsbrieven van de gemeente en de nieuwe afvalapp. Ook zoeken we de samenwerking op met partners, zoals de scholen, ondernemers, evenementorganisatoren en wijkorganisaties om via hen de doelgroepen te kunnen bereiken. Om het voor inwoners makkelijk te maken proberen we onze communicatie over afval herkenbaar en eenduidig te houden. We gebruiken consequent dezelfde kleuren en iconen om de afvalstromen aan te duiden en gebruiken de relevante campagne logo's van Haal Alles Uit Je Afval en Groningen Schoon Dankzij Mij.

verschillende doelgroepen en wijken en gaan zo mogelijk persoonlijk in gesprek. Zo kunnen we ook inspelen op de achterliggende belemmeringen voor het gewenste gedrag. Daarnaast organiseren we ook in de aankomende vier jaar interactieve campagnes waar inwoners aan deel kunnen nemen. In de communicatie-uitingen laten we mensen zien waar Groningers zich mee kunnen identificeren. Het liefst laten we de inwoners zelf aan het woord en brengen hen in beeld.

SAMENVATTING

Door de sterke groei van de wereldbevolking wordt de schaarste aan grondstoffen wereldwijd een steeds groter probleem. Op mondial –, Europees – en rijksniveau wordt daarom al geruime tijd sterk ingezet op maximaal hergebruik van grondstoffen uit het afval, vermindering van het restafval en het ontwikkelen van een circulaire economie.

De rijksoverheid maakt daarvoor afspraken met producenten en stimuleert gemeentes tot effectief afval- en grondstoffenbeleid. Gemeentes kunnen daarin immers een belangrijke bijdrage leveren door met hun inwoners de grondstoffen uit het afval zoveel mogelijk te scheiden.

De voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer hadden daarom ambities voor deze doelstellingen in hun beleid voor de afgelopen jaren opgenomen. Ook het college van de hingedeelde gemeente Groningen sluit daar in het coalitieakkoord op aan met het voornemen om de komende jaren een flinke verhoging van het percentage hergebruik te realiseren.

Herijking van het huidige afval- en grondstoffenbeleid en optimalisering van het inzamelingsssysteem kan helpen om deze ambitie te verwezenlijken. Het is daarnaast ook noodzakelijk als gevolg van de herindeling. Harmonisatie van dit beleid en de daarop gebaseerde verordeningen in een hingedeelde gemeente is namelijk wettelijk verplicht voor 1 januari 2021.

In Groningen hanteren we als uitgangspunt voor het afval- en grondstoffenbeleid dat we een gemeente willen zijn waarin zo weinig mogelijk huishoudelijk afval ontstaat en waarin het afval dat wel vrijkomt, op de meest hoogwaardige wijze weer wordt hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten. Door alle beschikbare instrumenten de komende jaren consequent en optimaal in te zetten, streven we naar het best haalbare tempo in het realiseren van onze ambities op weg naar

een afvalvrij Groningen. We richten ons op het bereiken daarvan in 2030.

De resultaten van het beleid in de afgelopen jaren variëren voor de verschillende delen van de gemeente en voor de verschillende deelambities. In de voormalige gemeente Groningen bleef de bronscheiding ondanks het uitbreiden van voorzieningen beperkt tot 58%, 1% meer dan in 2015. Haren en Ten Boer haalden respectievelijk 68 en 70%. De hoeveelheid restafval per inwoner (na nascheiding) nam in Groningen en Ten Boer af naar circa 150 kilo en in Haren naar 104 kilo.

In januari 2020 heeft de gemeenteraad het college gevraagd om twee varianten voor het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid verder uit te werken. In beide varianten wordt uitgegaan van een verdere optimalisering van de voorzieningen voor het scheiden van afval. Het verschil tussen beide varianten betreft de wijze waarop de afvalkosten via de afvalstoffenheffing worden doorberekend aan de inwoners. In de ene variant gebeurt dit met een individueel (variabel) tarief dat afhangt van de frequentie waarmee bewoners restafval en GFT aanbieden met de minicontainer of via de ondergrondse container(DIFTAR). In de andere variant gebeurt dat via een vast tarief dat afhangt van de grootte van het huishouden.

Los van de keus voor een van beide varianten zijn een aantal autonome ontwikkelingen van invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing en het scheiden van grondstoffen. Nascheiding in de afvalverwerkingsfabriek zal er de komende jaren toe leiden dat er achteraf meer grondstoffen uit

het restafval kunnen worden gehaald. Voor alle inwoners stijgt de afvalstoffenheffing omdat er meer kosten uit het tarief moeten worden gedekt. Deels doordat de financiële voorziening (een buffer waaruit voorheen een deel werd gedekt) inmiddels leeg is en deels door algemene loon- en prijsstijgingen. Voor de inwoners van Haren stijgt de afvalstoffenheffing het meest doordat de gemiddelde hoeveelheid afval en de kosten die daarvoor worden gemaakt in de nieuwe gemeente per inwoner hoger zijn.

Omdat de inwoners van Groningen een sleutelrol vervullen in het beter scheiden van grondstoffen uit afval is meerdere malen onderzocht hoe zij denken over het nieuwe afvalbeleid en wat hun zorgen en wensen daarin zijn. In grote lijnen blijkt hieruit dat de inwoners in alle drie voormalige gemeenten de voorkeur geven aan voortzetting van hun eigen (huidige) systematiek. Een beeld dat ook elders in Nederland telkens wordt ervaren bij ontwikkeling van beleid. Een duidelijke meerderheid vindt scheiden van grondstoffen belangrijk en verwacht daarin te worden gestimuleerd door voldoende voorzieningen en een financiële prikkel. Inwoners van Groningen en Ten Boer hebben voorkeur voor een vast tarief en vinden de onzekerheid over de hoogte van het tarief bij Diftar vervelend. Ook maken zij zich het meest zorgen over extra bijplaatsingen bij Diftar. Inwoners van Haren willen graag Diftar houden.

De optimalisering van het voorzieningen niveau zal bestaan uit het uitbreiden van het aantal containers voor glas, papier en textiel en het uitzetten van extra minicontainers

voor papierinzameling. Verder worden op diverse locaties in de gemeente rolcontainers voor restafval om Arbo technische - en kostenoverwegingen vervangen door ondergrondse containers. Ten slotte houden we rekening met een uitbreiding van het aantal GFT voorzieningen in hoogbouwwijken.

Bij de keus voor Diftar wordt een tariefstelling ingevoerd die afhankelijk is van de frequentie waarmee bewoners hun restafval en GFT aanbieden. Om het scheiden van GFT te stimuleren wordt voor het aanbieden van gescheiden GFT een variabel tariefdeel gehanteerd dat 30% lager is (70%) dan dat van restafval. Glas, papier en textiel blijft gratis. Beter scheiden en daardoor minder vaak een zak of een minicontainer aan te hoeven bieden, leidt zo tot een lager tarief. Het Diftar tarief bestaat uit een vast deel en een variabel deel dat afhankelijk is van het afval aanbod. De verhouding tussen die delen wordt ieder jaar bepaald door de gemeenteraad. Een groot variabel deel zorgt voor een grotere scheidingsstimulans maar leidt ook tot meer onzekerheid over de hoogte van de afvalstoffenheffing. Ook kan het leiden tot extra bijplaatsingen. Bij een lager variabel tariefdeel treden die effecten minder op. Daarom kan dat eventueel worden gehanteerd als gewenningsvorm in het begin bij Diftar.

Om te zorgen dat iedereen goed mee kan doen bij Diftar zijn voor bepaalde groepen extra maatregelen nodig. Bij ouderencomplexen waar ouderen vaak halfvolle zakken wegbrengen, willen we op verzoek kleinere trommels op de ondergrondse container plaatsen met een daarop

aangepast tarief. Mensen die door een handicap of chronische ziekte extra restafval hebben, worden hiervoor in hun heffing gecompenseerd. Inwoners die door fysieke beperkingen niet zelf of met hulp uit hun netwerk in staat zijn om hun afval te scheiden, kunnen een beroep doen op WIJ voor het zoeken van een vrijwillige hulp in de omgeving. Voor hoogbouwbewoners en studenten worden bij de optimalisatie van voorzieningen al extra locaties voorzien van glas-, papier- en textielcontainers en wordt de mogelijkheid geboden om GFT te scheiden. Ook wordt het aantal milieustraten uitgebreid, onder andere op logische momenten in het jaar bij studentencomplexen. Bij gezinnen met kinderen in de luiers zien we een toename van het gebruik van wasbare luiers. Vanwege de milieuvoordelen en de lagere kosten zien we dat als een gunstige ontwikkeling die we graag stimuleren. Voor minima met volledige kwijtschelding kan bij Diftar een beperkte financiële stimulans worden gecreëerd om een bijdrage te leveren aan het scheiden van grondstoffen. Dit kan door bij deze huishoudens een beperkt tarief te heffen wanneer men duidelijk vaker restafval aanbiedt dan gemiddeld.

Voor de invoering van Diftar zijn een aantal specifieke voorzieningen nodig waarvan de realisatie in het laatste kwartaal van 2021 gereed zal zijn. Dat betekent dat bij de keus voor Diftar in 2021 eerst nog met een vast tarief wordt gewerkt volgens de systematiek van de voormalige gemeente Groningen. Per 1 januari 2022 kan dan worden overgegaan op Diftar. Om goede vergelijking te maken tussen de varianten Diftar

en vast tarief zijn we voor het presenteren van bedragen en effecten in deze keuzenota wel uitgegaan van invoering in 2021, zodat deze in beide varianten naast elkaar kunnen worden gezet.

De extra bijplaatsingen en dumpingen die ontstaan door Diftar, kunnen door een gerichte aanpak binnen enkele jaren weer worden teruggebracht naar het ‘normale’ niveau. Dit blijkt uit ervaringen in andere grote Diftar gemeentes en ook de eerste resultaten in Groningen met deze aanpak wijst erop dat deze aanpak goed werkt. Naast monitoring en schoonmaak wordt binnen deze aanpak het gewenste gedrag op diverse manieren gestimuleerd en gehandhaafd.

Ongeveer de helft van de Nederlandse gemeenten hanteert een vorm van Diftar. Grottere steden zijn het minst geneigd om hiervoor te kiezen vanwege zorgen over extra bijplaatsingen en omdat er minder ruimte is voor afvalvoorzieningen waardoor inwoners meer moeite moeten doen. Toch zijn er ook een aantal grotere steden in Nederland en daarbuiten die naar tevredenheid Diftar hanteren. Bijplaatsingen blijven daar beheersbaar door de hierboven omschreven aanpak en de milieuvoordelen hebben daar zwaarder gewogen dan de extra inspanning die van bewoners wordt gevraagd. Diftar vraagt in Groningen nauwelijks meer voorzieningen op straat dan bij een vast tarief en het scheiden van de grondstoffen wordt door de meeste bewoners bovendien gecombineerd met het boodschappen doen waardoor dit weinig extra moeite kost.

Op grond van landelijke ervaringen met Diftar mag worden verwacht dat dit binnen vijf jaar zal leiden tot een afname van de jaarlijkse hoeveelheid Groninger restafval van 33,8 naar 20,5 miljoen kilo. De hoeveelheid gescheiden grondstoffen neemt toe met 12,1 miljoen kilo en een scheidingspercentage van 74%. De afvalkosten en afvalstoffenheffing dalen op termijn met circa 5 tot 6%.

Bij het hanteren van een vast tarief naar huishoudengrootte wordt uitgegaan van dezelfde optimalisering van het voorzieningenniveau als bij Diftar. Mensen die door een handicap of chronische ziekte extra afval hebben, kunnen gratis een extra container krijgen. Ook de extra faciliteiten bij studentenconcentraties en hoogbouwwijken worden bij deze variant aangeboden.

Deze variant zal de komende jaren leiden tot een vermindering van de jaarlijkse hoeveelheid restafval van 33,8 miljoen naar 27,3 miljoen kilo. De hoeveelheid gescheiden grondstoffen neemt toe met 6,5 miljoen kilo en een scheidingspercentage van 66%. De afvalkosten en afvalstoffenheffing dalen bij deze variant op termijn met 2 tot 3%.

Belangrijkste voor- en nadelen van de varianten naast elkaar

	Extra voorzieningen plus Diftar	Extra voorzieningen met vast tarief
Voordelen	<ul style="list-style-type: none"> Grootste afname restafval (-6,7 mln kg meer dan bij vast tarief, ruim 2 keer zoveel) Hoogste scheidingswinst (+8%, +5,5 mln kg t.o.v. vast tarief) Minder GFT kosten voor bewoners zonder tuin Op termijn lagere kosten en afvalstoffenheffing (3%, 0,9 mln euro per jaar) inwoners hebben invloed op hoogte eigen ASH 	
Nadelen	<ul style="list-style-type: none"> Eerste jaren kans op meer bijplaatsingen Kans op vervuiling deelstromen 	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners Haren gaan stap terug, verwachtingen bestuursovereenkomst worden niet nagekomen Grootste afwijking van landelijke en lokale doelstellingen, milieuambitie gemeente niet realiseerbaar

Voor het inzamelen van grofvuil gaan de regels gelden die voor de voormalige gemeente Groningen van toepassing waren. Dat betekent onder andere dat inwoners een aantal keren per jaar gratis grofvuil naar de afvalbrengstations kunnen brengen. Verder willen we de toegangscontrole van de afvalbrengstations verbeteren zodat er geen illegaal gebruik meer van kan worden gemaakt. Ook breiden we het aantal milieustraten uit, onder andere bij studentencomplexen op logische momenten in het jaar. We onderzoeken de mogelijkheid om extra brengstations in de wijken te realiseren.

We hebben een aantal scenario's uitgewerkt voor het weer invoeren van gratis halen van grofvuil. Dit zou echter leiden tot extra kosten, een verdere verhoging van de afvalstoffenheffing en een verlaging van de grondstofscheiding. Het effect op het terugbrengen van het aantal dumpingen zal naar verwachting beperkt zijn. Om die redenen is het raadzaam de huidige werkwijze te continueren.

Ook zijn een aantal scenario's uitgewerkt voor het verruimen van de kwijtscheldingsregeling waar de raad in een motie in 2019 om had gevraagd. De huidige regeling voorziet in een gedeeltelijke kwijtschelding die na vijf jaar overgaat in een volledige kwijtschelding. Verruiming door de termijn voor gedeeltelijke kwijtschelding in te korten van vijf naar drie jaar kost ongeveer 143 duizend euro en leidt tot een tariefverhoging met 1,5 euro. Verruiming door direct volledige kwijtschelding te geven kost ongeveer 1,12 miljoen euro en verhoogt het tarief met 12 euro.

Voor de variant Extra voorzieningen met een vast tarief is een aanvullend krediet nodig van ruim 1 miljoen euro. Doordat bij Diftar meer voorzieningen, (met name de kleine trommels op verzoek bij ouderencomplexen) worden geplaatst, vraagt deze variant een aanvullend krediet van 1,6 miljoen euro.

Voor en tijdens de invoering van het nieuwe afvalbeleid zullen de bewoners op verschillende manieren en momenten worden geïnformeerd over het proces, de gemaakte keuzes en wat dat voor hun betekent. Ook na de implementatie van het nieuwe beleid zullen we de bewoners regelmatig informeren over en stimuleren tot het scheiden van grondstoffen.

Nadat de raad in september heeft besloten over de keuzes in het afval- en grondstoffenbeleid voor de komende jaren, zullen de verschillende verordeningen en tarieven met betrekking tot de afvalstoffenheffing worden uitgewerkt. Over deze laatste zal de raad in november van dit jaar besluiten.

BIJLAGE 1

Uitgevoerde maatregelen in de jaren 2016-2020

Maatregelen gericht op het verhogen van het voorzieningenniveau

Om scheiding van afvalstromen te stimuleren is het aantal glas-, papier- en textielbakken met ongeveer 200 bakken uitgebreid. Daarnaast zijn bestaande bakken vervangen door grotere bakken. De focus lag vooral op hoogbouwwijken in oud-gemeente Groningen. Bij hoogbouwcomplexen en gebieden met studentenconcentraties zijn, afhankelijk van het aantal wooneenheden, standaard papier- en glasbakken geplaatst. Bij omvangrijkere nieuwbouwprojecten gebeurt dat nu ook standaard. Bijna alle betoncocons zijn vervangen door ondergrondse containers. Het scheiden van Gft is gefaciliteerd. Bewoners van hoogbouwcomplexen zijn benaderd en er zijn voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. De interesse in dit aanbod was zeer beperkt. Daarnaast zijn groene minicontainers aangeboden aan bewoners in hoogbouwwijken met een tuin. Een aantal bewoners maakt hier nu gebruik van. Bovendien is er een aantal wormenhotels geplaatst om scheiding en compostering te bevorderen. Om het vervoer van grofvuil gemakkelijker te maken is het mogelijk gemaakt om gratis een bakfiets te huren.

Bewustwording en preventie

Om bewustwording over afval te bevorderen zijn een brede schaal aan maatregelen uitgerold. Ieder jaar zijn communicatiecampagnes ingezet om bewoners te stimuleren om specifieke afvalstromen te scheiden onder de noemer 'Haal alles uit je afval'. Daarbij is gebruik gemaakt van Abri posters, social media, berichten in de krant en posters op de vrachtwagens. Er zijn films gemaakt en uitgezonden over wat er daadwerkelijk gebeurt met de verschillende afvalstromen en Oog tv heeft een serie over afvalpreventie gemaakt. Daarnaast zijn bewoners uitgedaagd om deel te nemen aan campagnes zoals 100x100x100 en de Food Battle. Campagnes gericht op Fair Fashion als tegenhanger van Fast Fashion zijn gesteund. Er was bijzonder aandacht voor afvalscheiding en preventie bij studenten. Er zijn gesprekken gevoerd met studenten, enquêtes zijn afgenoem en er wordt samengewerkt met partijen die veel studenten huisvesten. Er was aandacht voor afvalscheiding op de Kei-week, folders over gewenst gedrag zijn gemaakt voor zowel Nederlandse als buitenlandse studenten en informatie over afvalscheiding wordt opgehangen in de portieken van studentenflats. Daarnaast zijn extra containers geplaatst naast studenten flats en het gescheiden inzamelen van grofvuil op locatie is mogelijk gemaakt in de periode dat de meeste studenten verhuizen.

Maandelijks zijn bewoners erop geattendeerd dat zij kapotte producten kunnen (laten) repareren in een Repair Café en dat ze producten ook een tweede leven kunnen geven via een kringloopwinkel.

Voor de oproep om verfresten snel weg te brengen zodat ze weer kunnen worden gebruikt voorziet in een nieuwe behoefte. Daarnaast worden producten die naar de afvalbrengstations gebracht worden, gescand op herbruikbaarheid. Herbruikbare producten worden naar de Voedselbank gebracht.

Onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan' was er aandacht voor bewustwording bij kinderen van basisschoolleeftijd. De succesvolle milieu-educatielessen van de Milieustewards zijn gecontinueerd vanuit het thema 'Minder afval dankzij mij' (100 lessen voor 2500 kinderen in 2019) en er zijn theatervoorstellingen georganiseerd om aandacht voor de thema's zwerfvuil en plastic soep te versterken. Daarnaast deden kinderen zwerfvuilacties in de omgeving van de school en zijn er rondleidingen geweest bij de afvalbrengstations. Groningen Schoon Dankzij Mij steunt het initiatief van de schippers van de 100% duurzame boot New Nexus die rond de wereld vaart om aandacht te besteden aan duurzaamheid, zwerfafval, vervuilde stranden en plastic soep. Een nieuwe New Nexusles vormt de basis aan de nieuwe verbinding van Groninger basisscholen met basisscholen op de wereldroute zodat

jongeren zicht krijgen op de omvang van de zwerfvuil- en plasticproblematiek. Daarnaast zijn de contacten met de kennisinstellingen versterkt. Ieder jaar hebben studenten stages gelopen over uiteenlopende thema's en er zijn colleges gegeven over het afvalvraagstuk en circulariteit.

Participatie en wijkgerichte aanpak

Het gedrag van bewoners is van centraal belang om onze doelen te realiseren. Daarom zijn er gesprekken gevoerd met partijen zoals bewonersorganisaties en woningbouwcoöperaties om te bepalen welke specifieke behoeftes leven. Het voorkomen van bijplaatsingen en zwerfvuil was een centraal thema van gesprek. Er is veel inzet gepleegd om bijplaatsingen te voorkomen. Locaties van ondergrondse containers zijn geschouwd om een accuraat beeld te krijgen van de aard en omvang van bijplaatsingen. Daarnaast zijn bewoners in de wijken met veel bijplaatsingen geënquêteerd om meer inzicht in het problematiek te krijgen.

Samen met omwonenden, wijkraden en woningcorporaties zijn gesprekken gevoerd om tot passende oplossingen te komen. Locaties met veel bijplaatsingen (hotspots) zijn voorzien van een omlijsting met uitgebreide informatie voor bewoners over hoe om te gaan met afval. De trommels van de ondergrondse containers zijn voorzien van stickers met instructies tegen bijplaatsingen. Er is een animatie over bijplaatsingen gemaakt die gedeeld is op Social Media. 80% van de ondergrondse containerlocaties zijn vernieuwd en voorzien van een speciale verf waarop graffiti niet hecht en een

extra prullenbak aan de zijkant. In twee buurten heeft een proef gelopen waarbij bewoners de mogelijkheid hadden om gebruik te maken van twee extra ondergrondse containers. Er is extra handhavingscapaciteit ingezet. In samenspraak met de buurt en woningcorporaties zijn er veel maatregelen toegepast. Zo zijn er afspraken gemaakt met twee buurtconciërges die zwerfvuilrondes lopen met bewoners en grofvuil wegbrengen voor minima. Er is nauwe samenwerking met een opbouwwerker inzake de afvalproblematiek: met haar worden buurtacties opgezet. Er zijn afzetbakken voor groen beschikbaar gesteld voor bewoners tijdens de snoeimaanden. Bij studentenflats worden geplaatst om de grofvuilstroom naast de container tegen te gaan. Er zijn afvalbakken geadopteerd. Naast de aanpak van bijplaatsingen is de stadsbrede preventieve aanpak van zwerfvuil gecontinueerd. Deze is gericht op het vermijden van zwerfvuil in de wijken en bij evenementen, bij winkelcentra en stations en op snoeproutes. De acties vonden plaats onder de noemer 'Groningen schoon dankzij mij' op basis van een plan dat ieder jaar in samenwerking met partners zoals scholen, winkeliers, studentenverenigingen, evenementen organisaties en vrijwilligers is opgesteld en uitgevoerd. De Milieustewards hadden een centrale rol daarbij. Ze faciliteerden milieustraten, zwerfafvalacties (70 in 2019), hielpen de 450 Stille Krachten, faciliteerden studentenacties, en ondersteunden initiatieven van bewoners. De grootste zwerfvuilactie van het jaar is Lentekriebels. In 2019 waren 160 groepen met zo'n 6.000 bewoners tijdens Lentekriebels actief. Daarnaast zijn community art acties

ondersteund om bewustwording te bevorderen en zijn workshops georganiseerd waarbij nieuwe voorwerpen zijn gemaakt van afval.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De voorgenomen activiteiten waren onder andere gericht op het bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen. De focus lag op social return, het ondersteunen van initiatieven gericht op regionale werkgelegenheid en duurzaamheid. In het afvaldomein zijn bijzonder veel plekken ingevuld door bewoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Het betreft ongeveer 150 participatiebanen en 50 SW banen. De verwachting is dat het aantal plaatsen verder zal groeien doordat partijen die een rol hierbij hebben elkaar vaker treffen en waarschijnlijk meer activiteiten gezamenlijk zullen ontwikkelen. We hadden het doel om waar mogelijk afvalstromen regionaal te laten bewerken. Daar is rekening mee gehouden bij nieuwe aanbestedingen. Nieuwe businessmodellen die dit streven bevorderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is ook gericht op duurzaamheid en brandstofgebruik. De routes van de vuilniswagens zijn efficiënter gemaakt en er wordt gebruik gemaakt van de meest duurzame brandstoffen. Ondertussen rijden binnenkort vijf van de wagens op waterstof. Daarnaast is een zonnepark met 43.000 panelen ontstaan op de oude afvalstort Woldjerspoor. De opgewekte energie wordt gebruikt om waterstof voor de wagens te produceren. Een unieke situatie in Nederland!

BIJLAGE 2

Het huidige¹ afvalstelsel van Groningen, Ten Boer en Haren

De ‘nieuwe’ gemeente Groningen is gevormd uit de voormalige gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren. Elke voormalige gemeente heeft tot nog toe zijn eigen afvalbeleid afgestemd op de eigen situatie. Drie systemen voor afvalinzameling, afvalverwerking en voor afvalstoffenheffing. In het kader van harmonisatie moeten we per 2021 naar eenduidig afvalbeleid met een geuniformeerde heffingssystematiek die voor de hele gemeente geldt.

Groningen

In Groningen zijn er nu drie systemen voor inzamelen:

1. In de laagbouwwijken maken inwoners gebruik van minicontainers voor restafval, groenafval en papier. Deze containers staan in de nabijheid van de woningen. Ieder huishouden is in het bezit van een container voor restafval. Op basis van behoefte is er ook een groene of papieren container.
 2. In de hoogbouwwijken maken de meeste inwoners gebruik van ondergrondse containers. Dit houdt in dat vijfduizend huishoudens gebruik maken van verzamelcontainers.
 3. Daarnaast zijn er inzamelpunten voor glas, papier en textiel en wordt papier, textiel en elektrisch en elektronisch afval eens per maand gratis opgehaald aan huis.
- Het tarief is aangepast naar samenstelling van het huishouden. Er gelden vier verschillende tarieven, voor 1-persoons, 2-persoons, 3-7-persoons en 8-of-meer-persoons huishoudens. Het hergebruik ligt op 58%. Een gemiddelde inwoner produceert 154 kg restafval per jaar. De gemiddelde afvalstoffenheffing (ASH) per huishouden: € 277,-.

Ten Boer

In Ten Boer maken bijna alle inwoners gebruik van minicontainers voor restafval en groenafval. Ze hebben daarbij de keuze tussen een grote (240 l) en een kleine (140 l) minicontainer voor aan huis.

Daarnaast zijn er inzamelpunten voor glas, papier en textiel.

Het ASH-tarief is gedifferentieerd naar het formaat van de gekozen minicontainers. Een grotere container kost meer dan een kleine container. Een gemiddelde inwoner produceert 152 kg restafval per jaar. Ten Boer realiseert daarmee een hergebruikpercentage van 67,5%. De afvalstoffenheffing ligt in Ten Boer op gemiddeld € 270,- per huishouden.

Haren

In Haren maken de meeste huishoudens gebruik van minicontainers voor restafval en groenafval. Voor herbruikbare deelstromen zoals glas, papier, textiel en PMD zijn er inzamelpunten waar bewoners deze deelstromen gescheiden gratis kunnen afgeven.

Het ASH-tarief wordt per huishouden bepaald. Er is sprake van een Diftar-systeem met een vast tarief en een variabel tarief dat op basis van het gewicht van het geproduceerde afval wordt berekend.

Dat betekent dat elke geleegde container eerst wordt gewogen. Het hergebruik ligt op 69%. Een gemiddelde inwoner produceert 109 kg restafval per jaar, een gemiddeld huishouden betaalt € 174,- per jaar ASH.

¹ Overgenomen uit Verkenning december 2019

BIJLAGE 3.

Resultaten straatsessies februari 2020

- Tussen 10 en 15 februari heeft het Afvalteam 7 verschillende locaties bezocht (Zernike, Paddepoel, Forum, Ten Boer, Haren, Korrewegwijk, Beijum)
- In totaal zijn er 246 bewoners ondervraagd (27 uit Haren, 33 uit Ten Boer en 186 uit Groningen). Er was een goede spreiding in woonplaats, leeftijden, woon- en gezinssituaties.
- Een zeer groot deel van de bevraagde bewoners (88%) heeft de wens voor extra/betere faciliteiten voor het scheiden van afval. Aan deze vraag zullen we met het nieuwe afvalbeleid tegemoet komen door het plaatsen van extra voorzieningen.
 - Opvallend is de grote vraag naar mogelijkheden om plastic, blik en drankkartons (PMD) te scheiden. Deze stromen worden in Groningen niet apart ingezameld, maar mogen bij het restafval. Na inzameling worden deze stromen uit het restafval gehaald in een nascheidingsinstallatie. Dit is effectiever en daarmee goedkoper dan bronscheiding.
 - Ook kwamen er veel vragen over gft bij het gebruik van ondergrondse containers. Bewoners die gebruik maken van een ondergrondse container mogen hun gft samen met hun restafval in deze container gooien. Het gft wordt in de nascheidingsinstallatie gescheiden van het restafval, waarna het vergist kan worden. Hierbij wordt groen gas opgewekt. Voor bewoners die hun gft graag zelf willen scheiden is het mogelijk om hiervoor een voorziening aan te vragen. Men dient hiervoor wel aan bepaalde voorwaarden te voldoen (zie <https://gemeente.groningen.nl/gft-inleveren> onder het kopje 'Gft apart inzamelen'). We onderzoeken hoe we deze voorzieningen verder kunnen uitbreiden.

BIJLAGE 4.

Investeringen in voorzieningen en extra jaarlijkse lasten bij de twee varianten

Scenario Extra Voorzieningen

Investering	Totale investering	Jaar / mate van investering					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
• Uitbreiding brengpunten glas, papier, textiel	€ 573.900	•	••••				
• Uitbreiding papiermini's	€ 341.250	••	•••				
• Uitbreiding GFT voorzieningen hoogbouw/OC-wijken	€ 137.500	•	•••	•			
• Vervanging rolcontainers door (semi) OC	€ 975.000	•	••	••			
subtotaal	€ 2.027.650						
Investeringen t.b.v. grofvuil	Totale investering	Jaar / mate van investering					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
- Invoering pasjessysteem grof vuil	€ 285.500	•••••					
- Brengpunten in de wijk (deelstromen grofvuil)	€ 50.000		•••••				
subtotaal	€ 335.500						
Totaal investering planperiode	€ 2.363.150						
Beschikbare investeringsruimte 2020	€ 1.360.000						
Aanvullend benodigd investeringskrediet	€ 1.003.150						

Scenario Diftar o.b.v. aanbieding

Investering	Totale investering	Jaar / mate van investering					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
• Uitbreiding brengpunten glas, papier, textiel	€ 573.900	•	•••				
• Uitbreiding papiermini's	€ 341.250	••	•••				
• Uitbreiding GFT voorzieningen hoogbouw/OC-wijken	€ 275.000	•	•••				
• Vervanging rolcontainers door (semi) OC	€ 975.000	•	•••				
• Plaatsing 30 liter trommels op 20% semi OC	€ 47.500	•	•••				
• Sloten op verzamelcontainers (stelpost)	€ 25.000		••••				
• Plaatsing 30 liter trommels op 10% bestaande OC	€ 252.000	•	•••				
• Aanbrengen chipherkennung op inzamelvoertuigen	€ 90.000	••••					
• ICT-aanpassingen t.b.v. Diftar (app, website, Clear)	€ 50.000	••••					
subtotaal	€ 2.629.650						
Investeringen t.b.v. grofvuil	Totale investering	Jaar / mate van investering					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
- Invoering pasjessysteem grof vuil	€ 285.500	•••••					
- Brengpunten in de wijk (deelstromen grofvuil)	€ 50.000		•••••				
subtotaal	€ 335.500						
Totaal investering planperiode	€ 2.965.150						
Beschikbare investeringsruimte 2020	€ 1.360.000						
Aanvullend benodigd investeringskrediet	€ 1.605.150						
Aanvullende maatregelen met effect op jaarlasten		2020	2021 (€ / jr)	2022 (€ / jr)	2023 (€ / jr)	2024 (€ / jr)	2025 (€ / jr)
- Extra inzet Stadstoezicht handhaving			€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 100.000	€ 100.000
- Meerkosten NBK inning / afhandeling bezwaren ASH(*)			€ 186.000	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000
- Extra administratieve inzet Stadsbeheer			€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
- Extra inzet / kosten communicatie i.k.v. Diftar			€ 125.000	€ 100.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 25.000
- Extra inzet / kosten Stadsbeheer ruimen dumpingen			€ 200.000	€ 200.000	€ 150.000	€ 100.000	€ 100.000
- Extra inzet Stadsbeheer preventief onderhoud / storingen OC's			€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Totaal			€ 811.000	€ 683.000	€ 608.000	€ 483.000	€ 458.000

Bij het scenario Diftar is de vervanging van rolcontainers en afhandeling van verzoeken om GFT voorzieningen van invloed op de hoogte van de individuele afvalstoffenheffing en wordt daarom van versnelde realisatie uitgegaan.

BIJLAGE 5.

Relevante vragen

In de afgelopen periode zijn bij besprekking van de mogelijkheden voor het toekomstig afvalbeleid een aantal vragen herhaaldelijk teruggekomen. Hieronder gaan we nader in op deze vragen.

1. Is een uitbreiding van voorzieningen ruimtelijk inpasbaar in Groningen?

In paragraaf 7.1 van deze notitie wordt ingegaan op de gevolgen van extra voorzieningen voor het straatbeeld. Wij gaan ervan uit dat in de komende 4 jaar maximaal 105 extra (ondergrondse) containers voor papier, glas en textiel worden geplaatst in de hele gemeente. Mocht gekozen worden voor Diftar, dan zullen er ook Gft containers worden geplaatst. Stedenbouwkundigen worden altijd betrokken bij de ruimtelijke inpasbaarheid van nieuwe containers om de beïnvloeding van de straatbeeld te bewaken.

2. Kunnen we niet beter investeren in nascheiding om de doelen te realiseren?

Voor een aantal afvalstromen, te weten oud papier, glas, textiel en afgedankte elektrische en elektronische apparaten is nascheiding niet mogelijk.

Op dit moment is het huidige scheidingspercentage 59%. 43% wordt gerealiseerd door bronscheiding, 16% door middel van nascheiding. Wij verwachten dat technische innovaties ertoe zullen leiden dat in de komende 4 jaar ongeveer 4,5% meer afval zal worden nagescheiden. Per eind 2021 eindigt het contract met Attero, de huidige afvalverwerker van de gemeente

Groningen. Op dit moment vinden verkenningen plaats met een partij voor verwerking van het Groninger afval in de jaren daarna. Het is in dit stadium nog te vroeg om op grond daarvan voorspellingen over inhoudelijke en financiële gevolgen te doen.

Voor klein gevvaarlijk afval is broninzameling wettelijk verplicht. Voor plasticverpakkingen, drankenkartons en metaal is op grond van scheidingsrendementen en financiële aspecten nascheiding de beste methode voor Groningen.

3. Wat zijn de gevolgen van de varianten voor het gedrag van inwoners?

Extra voorzieningen

- Inwoners worden uitgenodigd om papier, glas, textiel en mogelijk Gft te scheiden.
- Extra faciliteiten zullen de drempel verlagen om afval te scheiden.
- Gehoor daaraan geven is vrijwillig en zal waarschijnlijk overeenkomen met de huidige situatie.
- In Haren zullen inwoners minder afval gaan scheiden.

Diftar

- Meer inwoners zullen gemotiveerd worden door financiële prikkels om afval te scheiden.

- Inwoners zullen vaker gebruik maken van de faciliteit om papier, textiel en elektrisch afval 1x per maand gratis aan huis aan te bieden.
- Inwoners met een Gft en/of papierbak zullen deze meer gebruiken.
- Papier, glas en textiel zullen vaker gratis naar de dichtstbijzijnde container worden gebracht.
- Scheidingsgedrag zal toenemen.
- Mate van afval dumpen zal op bepaalde locaties toenemen, m.n. in kwetsbare wijken.
- Inwoners die affiniteit voelen met duurzaamheid krijgen het gevoel dat ze beloond worden voor hun gedrag en zien dat terug in lagere afvalstoffenheffing.
- Sommige inwoners uit bepaalde groepen in de samenleving, zoals ouderen met verminderde vitaliteit of mensen met een beperking, zullen de behoefte maar niet alle mogelijkheden om hun afval zelf te scheiden. Voor deze groepen zal flankerend beleid van toepassing zijn.

4. Wat zijn de gevolgen van de variant Diftar voor verschillende bevolkingsgroepen?

Om een beeld te krijgen van de gevolgen van de mogelijke invoering van Diftar op de verschillende bevolkingsgroepen in Groningen laten we zien hoe omvangrijk die groepen zijn.

- Ongeveer 55% van alle huishoudens is een 1-persoonshuishoudens, 25% zijn 2-persoonshuishoudens en 20% zijn 3 tot 7-persoonshuishoudens.
- 50% van alle gebruikers van een ondergrondse container is een 1 persoonshuishouden, bijna 80% is een 1 of 2 persoonshuishouden.

- Er wonen ongeveer 38.000 studenten in Groningen.
- Ongeveer 22.700 inwoners zijn 70 of ouder. Ongeveer 8.260 daarvan zijn 80 of ouder.
- Ieder jaar hebben ongeveer 3800 gezinnen een of meer kinderen in de lierleeftijd.

Gehandicapten en chronisch zieke inwoners

Sommige gehandicapte en chronisch zieke inwoners bieden, als gevolg van hun persoonlijke situatie, veel meer afval aan dan een gemiddelde inwoner. Op dit moment hebben 29 inwoners een gratis extra minicontainer voor afval. Andere inwoners binnen deze groep hebben een beperkte mobiliteit. Ongeveer 1270 inwoners maken gebruik van een rolstoel of scootmobiel om meer bewegingsvrijheid te krijgen. Voor deze inwoners is het belangrijk dat ze in staat zijn om zelfstandig of met hulp bij de inzamelplekken te kunnen komen.

We willen het systeem dat wij nu hanteren voor deze groep continueren. Dat betekent dat inwoners met een medische indicatie in laagbouwwijken de mogelijkheid hebben om gratis een extra container te gebruiken. We zullen inwoners die gebruik maken van een ondergrondse container en veel extra medisch afval hebben tegemoetkomen in hun afvalstoffenheffing op vertoon van een medische indicatie.

Alle inwoners moeten in staat zijn om bij afvalcontainer te komen, zonder hinder van drempels of stoepen. Mochten inwoners alsnog niet bij de inleverpunten kunnen komen dan

corrigeren we deze situatie. Veel bewoners met een handicap beschikken over hulp bij het wegbrengen van hun afval. Bewoners die onvoldoende hulp hebben, kunnen via de WIJ een beroep doen op hulp van vrijwilligers.

Ouderen

Een groot deel van deze inwoners woont zelfstandig, hulpbehoefende ouderen wonen vaak in een tehuis. Circa 40% van de inwoners van 70 of ouder maakt gebruik van een ondergrondse container. De zorg leeft dat sommige ouderen die in hoogbouwwijken wonen bewust kiezen om vaak kleine zakken restafval weg te gooien. Deze inwoners gaan dan mogelijk meer betalen als Diftar wordt ingevoerd. De praktijk is als volgt. De gemiddelde inwoner maakt 1 keer per week gebruik van een ondergrondse container, de gemiddelde inwoner van 70 jaar of ouder maakt 1,1 keer per week gebruik van een ondergrondse container. Dat geldt ook voor inwoners die 80 jaar of ouder zijn.

Bij invoering van Diftar willen we, op verzoek bij ouderencomplexen naast de normale trommel ook een kleine trommel op ondergrondse containers plaatsen. Bewoners die via hun pas toegang hebben tot zo'n kleinere trommel betalen dan een navenant lager tarief per tik. Ouderen die minder vitaal worden die onvoldoende mogelijkheid hebben om hun afval te scheiden willen we faciliteren met vrijwilligers via de WIJ.

5. Een belangrijk punt van zorg bij de variant Diftar is een toename in het aantal bijplaatsingen en dumpingen. Wat is hier aan te doen?

In de afgelopen jaren hebben we een aanpak ontwikkeld op het voorkomen van bijplaatsingen in de oude wijken en binnenstad. Deze aanpak is gestoeld op de best practices in andere grote gemeenten. We zien dat het aantal bijplaatsingen daarmee daalt maar constateren ook dat bijplaatsingen lastig zijn om te voorkomen. In de keuzenotitie presenteren we een aanpak. Verschillende opties zijn gericht op een aanpak in de wijk. Deze opties zullen leiden tot minder bijplaatsingen maar zullen het ontstaan van bijplaatsingen en dumpingen nooit helemaal voorkomen. Invoering van Diftar met een relatief laag variabel tariefdeel zal leiden tot een lagere toename van bijplaatsingen. Overigens is de ervaring van andere Diftar gemeentes dat een toename van bijplaatsingen bij invoering van Diftar tijdelijk is en binnen een paar jaar weer daalt naar het oude niveau.

6. Kan er uitstel gevraagd /verkregen worden voor harmonisatie afvalbeleid al dan niet op onderdelen.

Nee de wet Algemene regels herindeling (wet Arhi) kent deze mogelijkheid niet.

7. Welke invloed heeft de invoering van statiegeld op petflessen (en later blik) op de tarieven en de kilo's restafval?

De invoering van statiegeld op petflessen heeft geen gevolgen voor de hoogte van de verwerkingstarief. Daarnaast heeft het nauwelijks gevolgen voor de kilo's restafval. Kleine petflessen zijn erg licht en zijn ongeveer 0,8% van het gewicht aan restafval dat wordt aangeboden aan de verwerkingsfabriek.

BIJLAGE 6.

Veelgebruikte begrippen

Afvalvrij	We noemen een gemeente (of huishouden, wijk, school, bedrijf) afvalvrij als alle geproduceerde afval kan worden hergebruikt. Een afvalvrije gemeente produceert dus geen afval dat niet kan worden omgezet in nuttige grondstoffen.	ASH	Veelgebruikte afkorting voor afvalstoffenheffing.
Hergebruikpercentage	Hiermee bedoelen we het percentage afval dat daadwerkelijk hergebruikt wordt. Betere scheiding van afval leidt tot een hoger hergebruikpercentage.	Diftar	Staat voor ‘gedifferentieerde tarieven’ en houdt in dat de afvalstoffenheffing voor huishoudens afhangt van de hoeveelheid restafval die ze aanbieden. De term Diftar is in deze gemeente, net als in veel andere gemeenten in Nederland, vaak gebruikt. Het staat ook in het huidige collegeakkoord, dan in kapitalen: DIFTAR. De schrijfwijze is dus niet eenduidig, en er worden in de praktijk verschillende betekenissoorten toegekend aan het begrip Diftar. Om deze verwarring te voorkomen gebruiken we in deze verkenning de term Diftar voor een systeem waarbij de afvalstoffenheffing achteraf wordt berekend op basis van gewicht of frequentie van het aangeboden afval.
Minicontainer	Daaronder wordt verstaan de groene, grijze en blauwe rolcontainers die de inwoners van de gemeente bij hun huis hebben staan als ze in laagbouw wonen.	GFT	Staat voor Groente, Fruit en Tuinafval.
Bronscheiding	Daarmee bedoelen we afvalscheiding door bewoners en is het tegenovergestelde van na-scheiding. Hergebruik van papier en textiel worden doorgaans door bronscheiding gerealiseerd. Voor inwoners uit Haren was het tot nu toe ook mogelijk om plastic aan de bron te scheiden.	AEEA	Staat voor huishoudelijke Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur.
Na-scheiding	Daarmee bedoelen we het proces om fabrieksmatig afvalstromen te scheiden van ingezameld restafval. Hergebruik van plastic, metaal en drankpakken wordt in Groningen vooral door nascheiding gerealiseerd.	PMD	Staat voor Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankpakken.

COLOFON

Uitgever

Gemeente Groningen
Stadsbeheer
Duinkerkenstraat 45
9723 BP Groningen

Datum

Juni 2020

Redactie

Arjan-Kees Brinkman,
Miriam Hall,
Remco Langenberg,
Jan Koops van 't Jagt

Fotografie

Gemeente Groningen

Ontwerp

Dorèl Xtra Bold

